DOI: 10.38146/bsz-ajia.2026.v74.i10.pp2617-2655

A lakosság szubjektív biztonságérzete és a bűnügyi statisztika közötti összefüggések vizsgálata Budapesten és Magyarországon (2012–2024)[1]

The Relationship Between Perceived Safety and Crime-Related Statistical Indicators in Budapest and Hungary, 2012–2024

Molnár Gábor
rendőrfőkapitány, rendőr dandártábornok, rendőrségi főtanácsos, doktorandusz
Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
molnarga@veszprem.police.hu

Birher Nándor
kvantummérnök, MSc-hallgató
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
birher.nandor.peter@gmail.com

Absztrakt

Cél: A tanulmány a regisztrált bűncselekmények száma, a felderítési eredményesség és a biztonságérzetet jelző mutatók kapcsolatát vizsgálja Budapesten és Magyarország egészében a 2012 és 2024 közötti időszakban. Arra keresi a választ, hogy a bűnügyi statisztikai mutatók és az észlelt biztonság időbeli alakulása milyen összefüggéseket mutat, és ezek hogyan értelmezhetők a rendészeti döntéshozatal szempontjából.

Módszertan: A vizsgálat másodlagos, aggregált éves adatok feltáró elemzésére épül. Az ENyÜBS bűnügyi adatait a Numbeo Safety Index mutatójával veti össze, az összes regisztrált és a közterületi bűncselekmények körét külön kezelve. Az elemzés leíró idősorvizsgálatot, ötéves mozgóátlagokat és Pearson-féle korrelációkat alkalmaz, továbbá elkülöníti a biztonságérzetet jelző index szintjének és éves változásának vizsgálatát. Az eredmények értelmezését a rövid

[1] A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás ideje: 2026. 09. 10., Átdolgozás: 2026. 09. 28., Elfogadás: 2026. 10. 17.

idősorok, a számbavételi változások és a percepciós adatforrás korlátai határolják.
Megállapítások: A bemutatott idősorok a regisztrált bűncselekményszám és a felderítési arány ellentétes együttmozgását jelzik. A biztonságérzettel kapcsolatos mintázatok eltérnek aszerint, hogy annak szintjét vagy éves változását vizsgáljuk. E kapcsolatok önmagukban nem igazolják a rendőri intézkedések oksági hatását, és nem adnak teljes körű mércét a rendőrségi hatékonyság értékeléséhez.
Érték: A tanulmány az adminisztratív bűnügyi adatok és az észlelt biztonság együttes, ugyanakkor fogalmilag elkülönített értelmezéséhez kíván hozzájárulni. Ráirányítja a figyelmet a forráskritika, az átlátható mutatódefiníciók és a több szempontot érvényesítő rendészeti értékelés jelentőségére.

Kulcsszavak: szubjektív biztonságérzet, bűnügyi statisztika, felderítési eredményesség, rendészeti értékelés

Abstract

Aim: The study examines relationships between recorded crime, crime clearance rates and indicators of perceived safety in Budapest and Hungary as a whole between 2012 and 2024. It explores how administrative crime indicators and perceived safety vary over time and how their relationships may inform the interpretation of evidence for policing decisions.
Methodology: The study uses an exploratory analysis of secondary, aggregated annual data. Official Hungarian criminal statistics are compared with the Numbeo Safety Index, with all recorded offences and offences in public places analysed separately. The approach combines descriptive time-series analysis, five-year moving averages and Pearson correlations, distinguishing the level of the perception index from its annual change. Interpretation is constrained by the short time series, changes in statistical recording and the limitations of the perception data source.
Findings: The presented time series indicate an inverse association between recorded crime counts and clearance rates. Patterns involving perceived safety differ depending on whether its level or annual change is considered. These associations alone do not establish causal effects of policing measures and do not provide a comprehensive measure of police efficiency.
Value: The study aims to support the joint but conceptually distinct interpretation of administrative crime statistics and perceived safety. It highlights the

importance of source appraisal, transparent indicator definitions and the use of multiple perspectives when evaluating policing.

Keywords: perceived safety, crime statistics, crime clearance, policing evaluation

Bevezetés

A bűnözés alakulása és a bűnüldözés eredményessége közötti viszony régóta a kriminológiai elemzések középpontjában áll. Az elmúlt másfél évtizedben Magyarországon jelentős változások történtek a regisztrált bűncselekmények számában és a rendőrség felderítési hatékonyságában (Vári, 2016). E változások sok esetben „hatékonysági olló" jelenséget eredményeztek, vagyis a bűncselekmények mennyisége és a felderítés hatékonysága ellentétes irányban mozgva egyre nagyobb különbséget mutat (Kó, 2019). A modern kriminológia és a rendészettudomány egyik legizgalmasabb, módszertanilag legnagyobb kihívást jelentő területe a bűnözési trendek és a bűnüldözési hatékonyság közötti összefüggések feltárása. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a csökkenő bűncselekményszám, a bűnügyi munka hatékonysága hogyan hat az egyének és a közösségek biztonságérzetére? (Barabás, 2021). A közösségi terek megváltozásával, a luhmanni kommunikációs rendszerek (Bognár, 2009) sajátosságait figyelembe véve, valójában mi határozza meg az egyén, a közösség biztonságérzetét? Ezzel összefüggésben gyakran találkozhatunk a lakosság szubjektív biztonságérzetével mint korunk egyre divatosabb kifejezésével, amely definiálása (Gazdag, 2011), mérhetőségének módszertani kidolgozása megkerülhetetlen kérdésé vált.

A lakosság szubjektív biztonságérzetére vonatkozó nemzetközi adatok (Numbeo, 2012–2024) ismeretében azok korrelációs mátrix segítségével történő elemzése olyan tudományos kérdések felvetését alapozza meg, mint a bűnügyi munka hatékonysága és a lakosság biztonságérzete közötti kapcsolat. A jelenség 2012 és 2024 közötti alakulásának részletes bemutatása és elemzése kizárólag a rendelkezésre bocsátott négy adatvizualizációra támaszkodott. A vizsgált négy kategória: Budapesten elkövetett és a rendőrség tudomására jutott összes bűncselekmény száma (BÖ), Budapest közterületén elkövetett bűncselekmények száma (BK), Magyarország területén elkövetett és a rendőrség tudomására jutott összes bűncselekmény (OÖ), valamint az ország közterületein tudomásunkra jutott bűncselekmények száma (OK). Minden kategóriában négy fő mutató szerepel: a regisztrált bűncselekmények száma (kék színnel jelölve), az összes bűncselekményhez viszonyított felderítési arány (narancssárga

színnel jelölve), a Numbeo Safety Index adatai alapján Budapest, valamint Magyarország helye összehasonlítva más európai országok és fővárosok adataival a lakossági biztonságérzetre vonatkozó visszajelzések tükrében (zöld és piros színnel jelölve).

A kutatás során felmerült annak a kérdése, hogy a nyomozáseredményességi vagy a felderítéseredményességi mutatót használjuk fel. A magyar bűnügyi statisztika sajátosságai, az európai trendtől némileg eltérő megközelítései miatt azért döntöttünk a felderítéseredményességi mutató használata mellett, mert álláspontunk szerint ez „tisztán" a rendőrség bűnügyi munkájának hatékonyságát méri, szemben a nyomozáseredményességi mutatóval, melyet az ügyészség jogalkalmazási gyakorlata is befolyásol. Az elemzés során külön kitérünk a trendekre, az ötéves mozgóátlaggal számított korrelációs összefüggésekre, valamint az éves változások korrelációjára, hogy feltárhassuk, hogy ezek a mutatók milyen módon járulnak hozzá a hatékonysági olló kinyílásához vagy záródásához. A fővárosi és országos adatok sajátosságait külön-külön elemezve, majd összehasonlítva, fókuszálva a területi sajátosságokra, az objektív kriminalisztikai teher, rendészeti hatékonyság, nemzetközi pozicionálás és a szubjektív társadalmi percepció kérdését járjuk körbe. Végső célunk az eredmények ismeretében a lehetséges rendészeti stratégia súlypontjainak a bemutatása, figyelemmel a megváltozott társadalmi környezetre, valamint a rendelkezésre álló humánerőforrás-korlátra.

A „hatékonysági olló" fogalma a kriminológiában

A hatékonysági olló (Gönczöl et al., 2016) metafora a statisztikai elemzésekben azt a jelenséget írja le, amikor két, egymással összefüggő mutató trendje ellentétes irányba mozdul, és ezáltal a köztük lévő különbség idővel egyre nagyobb lesz, mintha egy olló szárai nyílnának szét. Kriminológiai kontextusban a hatékonysági olló tipikusan a bűnözés volumene és a bűnüldözés hatékonysága közötti fordított arányosság formájában jelenik meg. Jelen esetben az olló egyik „szára" a regisztrált bűncselekmények számának alakulása, a másik pedig a rendőrségi felderítési arány változása. Ha a bűncselekmények száma csökkenő tendenciát mutat, miközben a felderítési mutató javul (növekszik), a két görbe távolodik egymástól – vagyis „kinyílik az olló". Ugyanez a jelenség elvben fordítva is megfigyelhető lenne (növekvő bűnözés és romló felderítés esetén), ami szintén ollóként ábrázolható, de értelemszerűen ez negatív tendenciát tükrözne. A hatékonysági olló kifejezés a rendőrségi és kriminológiai szaknyelvben rendszerint a pozitívnak tekintett forgatókönyvre utal: kevesebb bűncselekmény történik, miközben a hatóságok arányaiban többet derítenek fel,

jelezve a bűnüldözés hatékonyságának növekedését. Ennek vizuális megjelenése a statisztikákban egy egyre táguló rés a két adatsor között.

Fontos hangsúlyozni, hogy a korreláció a két mutató között ebben az esetben negatív: amikor az egyik mutató értéke nő, a másiké csökken, és viszont (Gál, 2019). A korrelációs együttható értéke -1 és 0 között várható, amennyiben valóban erős fordított kapcsolat áll fenn a bűncselekmények száma és a felderítési arány között. E tanulmány keretében a jelenség kvantitatív alátámasztására kétféle korrelációs elemzést is figyelembe veszünk, az ötéves mozgóátlaggal simított idősorok korrelációját, amely a hosszú távú párhuzamos trendeket hangsúlyozza, illetve az évről évre bekövetkező változások korrelációját, ami a rövid távú dinamikus összefüggéseket ragadja meg. Ha a hatékonysági olló stabilan nyitva áll, azt várjuk, hogy mindkét korrelációs vizsgálat erőteljesen negatív összefüggést jelezzen. A következőkben részletesen elemezzük az adatokat kategóriánként, majd összehasonlítjuk a főbb trendeket.

Adatok és statisztikai módszertan

A vizsgálat adatforrása négy, a felhasználó által biztosított grafikon, amelyek mindegyike a 2012–2024 közötti éves egységes nyomozóhatósági és ügyészségi statisztikai (röviden: ENyÜBS) adatokat tartalmazza. A négy grafikon a következő kategóriáknak felel meg:

- BÖ (Budapest – összes): Budapest területén regisztrált összes bűncselekmény adatai.
- BK (Budapest – közterületi): Budapest területén elkövetett közterületi bűncselekmények adatai (azaz nyilvános helyen történt esetek).
- OÖ (országos – összes): országos szinten (Magyarország egész területén) regisztrált összes bűncselekmény adatai.
- OK (országos – közterületi): országosan nyilvántartott adatai.

Mindegyik kategória grafikonján négy görbe látható: a kék vonal jelzi a tárgyévben regisztrált bűncselekmények számának alakulását, a narancssárga vonal pedig a felderítési arányt mutatja (százalékosan, az adott évben ismertté vált ügyek hány százalékát sikerült a hatóságoknak felderíteni). A zöld vonal a nemzetközi pozicionálás, azaz Numbeo Safety Index alapján Magyarország és Budapest relatív biztonságát méri nemzetközi összehasonlításban. A piros vonal pedig a szubjektív társadalmi percepciót mutatja, azaz a leginkább volatilis változó, amely gyakran elszakad az objektív adatoktól és egy percepciós késést mutat.

A grafikonok normalizált skálán ábrázolják a trendeket: az összehasonlíthatóság kedvéért két mutató értékeit – bűncselekmény száma 2012-höz, a felderítési arány 2015-höz viszonyított – indexként jelenítik meg (2012 = 100, 2015 = 100). Így a kék és narancs görbék relatív változásai közvetlenül összevethetők. Emellett a grafikonokon szerepel két kisebb panel is, amelyek a korrelációkat szemléltetik: az egyik a kék és narancs görbe ötéves mozgóátlagainak korrelációját ábrázolja az idő függvényében, a másik pedig a két mutató éves változásainak korrelációját (az éves növekedési/csökkenési ütemek között). E két segédmutató célja, hogy számszerűsítse a hatékonysági olló mértékét: a mozgóátlagos korreláció megmutatja, milyen szoros hosszú távú kapcsolat van a trendek között, míg az éves változások korrelációja azt jelzi, hogy egy-egy évben a változások mennyire követik egymást ellentétes irányban.

Az elemzés során négy közbiztonsági mutató időbeli kapcsolatát vizsgáltuk: a bűncselekmények elkövetésének számát, a felderítési arányt, a világranglista-helyezést és a lakossági biztonságérzetet. A számításokat négy különböző területi egységre külön-külön végeztük el. Az éves adatok rövid távú ingadozásainak csökkentése és a hosszabb távú tendenciák kiemelése érdekében ötéves mozgóátlagot alkalmaztunk. Egy x_t idősor esetén a mozgóátlag:

$$\mathrm{MA}_t = (1/5) \sum_{j=0}^{4} x_{t-j} \tag{1}$$

Az idősor kezdetén, ahol öt megfigyelés még nem állt rendelkezésre, az aktuálisan rendelkezésre álló évek átlagát használtuk. A simított idősorok közötti lineáris kapcsolat erősségét Pearson-féle korrelációs együtthatóval határoztuk meg:

$$r_{xy} = \mathrm{cov}(X, Y)/(\sigma_x \sigma_y) \tag{2}$$

A kapott páronkénti korrelációs értékeket korrelációs mátrixban, illetve hőtérképes formában jelenítettük meg. Az eltérő skálán mért változók időbeli trendjeinek összehasonlíthatósága érdekében min–max normalizálást alkalmaztunk:

$$x_t^* = (x_t - x_{\min})/(x_{\max} - x_{\min}) \tag{3}$$

A normalizálás minden mutató esetében külön történt, így az egyes idősorok értékei a [0, 1] intervallumba kerültek. A normalizált értékeket kizárólag a trendek grafikus összehasonlítására használtuk; a korrelációs együtthatókat a normalizálás előtti adatokból számítottuk. A biztonságérzet rövid távú változásának vizsgálatához az idősor első differenciáját határoztuk meg:

$$\Delta B_t = B_t - B_{t-1} \tag{4}$$

ahol B_t a biztonságérzet értéke a t-edik évben. Ezt követően Pearson-korrelációval vizsgáltuk a biztonságérzet éves változása és a többi közbiztonsági mutató adott évi értékei közötti kapcsolatot:

$$r_{x,\Delta B} = \text{corr}(X, \Delta B) \tag{5}$$

A módszer így két különböző szempontból vizsgálta az adatokat: egyrészt a hosszabb távú, ötéves mozgóátlaggal simított trendek együttmozgását, másrészt a biztonságérzet évről évre bekövetkező változásának kapcsolatát a többi mutatóval. A kapott korrelációs értékeket feltáró statisztikai eredményként értelmeztük. A korrelációk önmagukban nem tekinthetők oksági kapcsolat bizonyítékának, továbbá az ötéves mozgóátlag alkalmazása miatt az egymást követő simított megfigyelések részben átfedő időablakokból származnak.

Az adatok elemzésénél először külön-külön bemutatjuk a budapesti és az országos trendeket (mind az összes, mind a közterületi bűncselekményekre vonatkozóan), majd összevetjük a főváros és az ország mintázatait. Az értékelés során számszerűsítjük a trendek nagyságrendjét (például hány százalékkal csökkent a bűncselekmények száma a vizsgált időszakban, mennyivel javult a felderítési arány), és értelmezzük a korrelációs mutatókat.

A vizsgált időszak jogszabályi és módszertani környezete

Az adatok értelmezéséhez elengedhetetlen a jogi környezet ismerete. 2013. július 1-jén lépett hatályba az új Büntető törvénykönyv (2012. évi C. törvény), amely alapjaiban írta át a bűncselekmények definícióját (Blaskó, 2013). A legfontosabb változás a szabálysértési értékhatás megemelése volt, ami statisztikailag „eltüntetett" nagyszámú, kisebb súlyú vagyon elleni cselekményt a bűnügyi regiszterből, átcsoportosítva azokat a szabálysértések közé. Ez a technikai változás jelentősen hozzájárult a bűncselekményszám csökkenéséhez, amelyet az ábrák hűen tükröznek. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a csökkenés nemcsak egyszeri jelenség volt, hanem határozott trendfordulás történt, amelyet a diagrammok is hűen tükröznek.

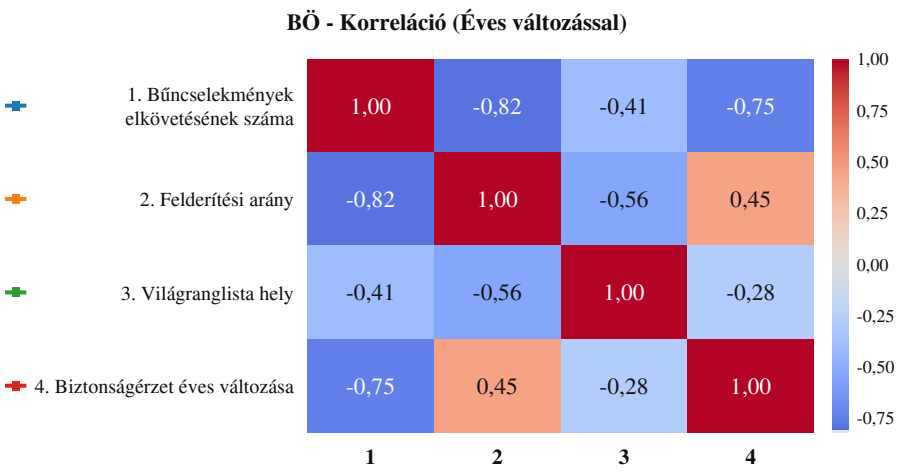
A 2018-as év újabb mérföldkő volt az új Büntetőeljárási törvény (2017. évi XC. törvény) és az ENyÜBS módszertani reformja miatt. Ezek a változások befolyásolták a statisztikai számbavétel időpontját és módját, amit az elemzés során korrekciós tényezőként kell figyelembe venni (Nagy, 2017).

Budapest bűnügyi trendjei (2012–2024)

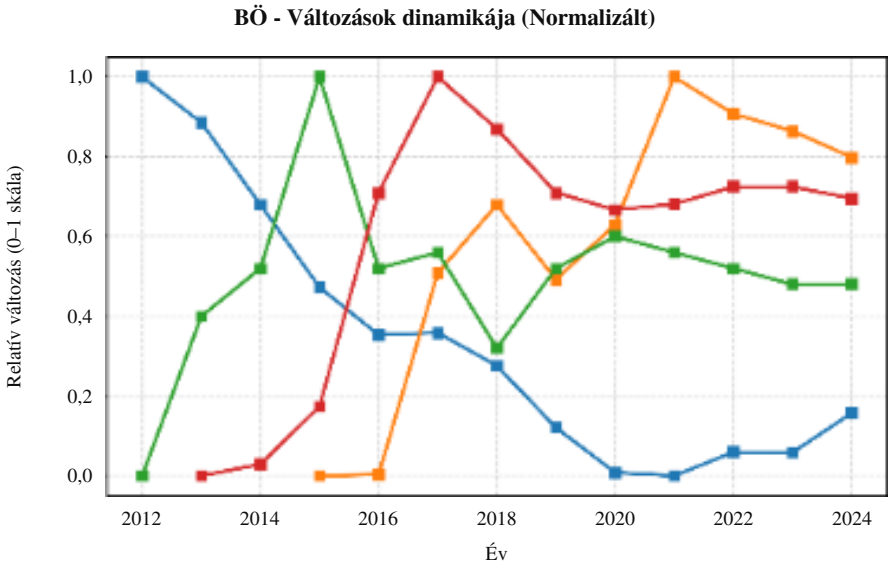
Összes regisztrált bűncselekmény – trend és felderítés Budapesten

Budapesten a vizsgált időszak (Numbeo, 2012–2024b) elején, 2012-ben magas bűncselekményszám volt jellemző, és a felderítési arány 2015-ben viszonylag alacsony szinten állt. A grafikon adatai szerint 2012-t követően a fővárosban előbb stagnálás vagy enyhe emelkedés mutatkozott a bűncselekmények számában, majd középtávon markáns csökkenő trend indult be. A bűncselekmények száma Budapesten 2012 és körülbelül 2015 között hullámzó tendenciát mutathatott (egyes adatok alapján 2014–2015 körül volt egy átmeneti növekedés), de ezt követően határozottan zuhanni kezdett. A grafikon normalizált skálája alapján 2012-höz képest Budapesten az összes regisztrált bűncselekmény indexe 2020-ra mintegy 40–60 közötti értékre esett vissza (vagyis a bűncselekmények száma nagyjából felére-harmadára csökkent a kiinduló évhez viszonyítva). Ez rendkívül jelentős csökkenés, ami a főváros kriminalitási terhelésének látványos mérséklődését jelzi. A trend lefutása nem volt lineáris: a leggyorsabb csökkenés a 2015 utáni években következett be, ami arra utal, hogy ebben az időszakban strukturális változások történtek (ilyen lehetett például a 2013 közepétől alkalmazott új Büntető Törvénykönyv és a szabálysértési értékhatár változása, amely sok kisebb súlyú ügyet kivont a bűncselekményi kategóriából).

1. számú ábra
BÖ – éves változások dinamikája

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

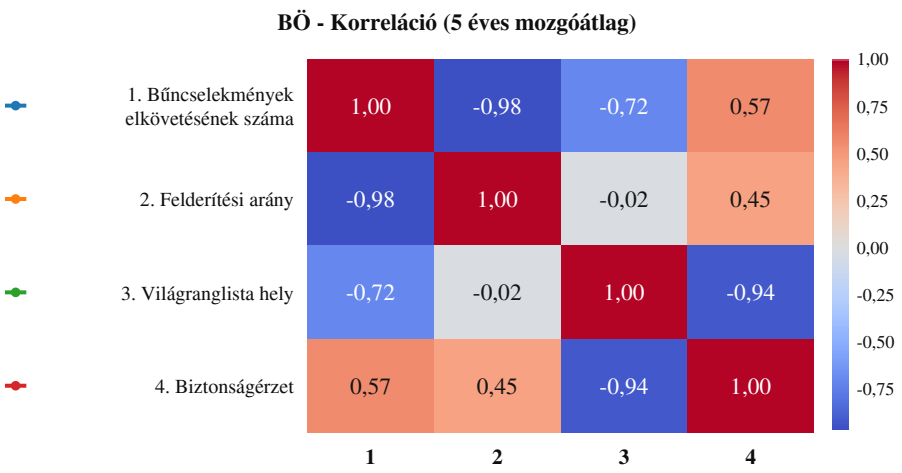

Forrás. A szerzők saját szerkesztése az EnyÜBS és a Numbeo adatok alapján.

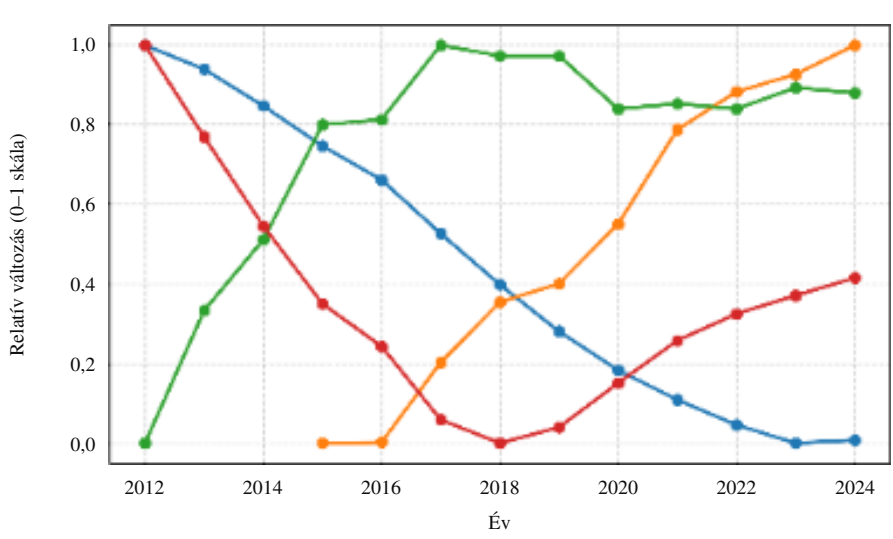
A felderítési arány ezzel párhuzamosan Budapesten folyamatos javulást mutatott a vizsgált évek nagy részében. 2015-ben a fővárosi felderítési arány alacsonyabb volt, mint az országos átlag (ez tipikus, mivel egy nagyvárosban a bűncselekmények heterogénebbek, sok az ismeretlen tetteses ügy, így nehezebb

magas felderítési arányt elérni). A narancssárga görbe trendje alapján azonban 2016 után folyamatos növekedés tapasztalható: a felderítési arány Budapest esetében 2020-ig bezárólag számottevően megemelkedett. A normalizált értékek szerint 2020-ra a felderítési arány indexe megközelítheti vagy meghaladhatja a 150–170 körüli szintet (ami arra utal, hogy a kiinduló értékhez képest ~50–70%-kal javult a felderítés aránya). Konkrétan, ha 2015-ben például a felderítési arány Budapesten kb. 25–30% körül lehetett, 2020-ra ez akár 45–50% körüli értékre emelkedhetett. A felderítés javulása fokozatos, de határozott trendként rajzolódott ki, ami arra enged következtetni, hogy a rendőrség hatékonysága a fővárosban javult – részben amiatt is, hogy kevesebb bűncselekmény jutott egy nyomozóra, illetve bizonyos típusú, nehezen felderíthető ügyek (például kisebb értékű lopások) aránya lecsökkent a bűnügyi palettán.

2. számú ábra
BÖ ötéves mozgóátlag trendek

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

Forrás. A szerzők saját szerkesztése az ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

A hatékonysági olló Budapesten látványosan kirajzolódik: a kék vonal (bűncselekmények száma) meredeken esik, míg a narancssárga vonal (felderítési arány) emelkedik, különösen a 2015–2020 közötti periódusban. A két görbe között tátongó rés egyre szélesebbé vált. A grafikonok korrelációs panelje sze-

rint az ötéves mozgóátlaggal számolt korreláció a két mutató között erősen negatív Budapesten: a görbe értéke valahol -0,8 körül mozog (ami nagyon szoros fordított kapcsolatot jelent). Ez azt támasztja alá, hogy hosszabb távon, trendszinten, amikor a bűnözés csökkent, a felderítés javult, és ez a kapcsolat statisztikailag is erős. Az éves változások korrelációja szintén negatív Budapesten, bár valamivel gyengébb, mint a simított trendeké. Ez arra utal, hogy év közbeni ingadozások szintjén is többnyire érvényesült az ellentétes mozgás (amikor egy adott évben csökkent a bűnözés, általában nőtt a felderítési arány, és fordítva), de voltak olyan évpárok, ahol ez a kapcsolat nem volt tökéletesen szinkronban. Például, ha egy évben a bűncselekmények száma kismértékben emelkedett vagy stagnált, a felderítési arány nem feltétlen esett vissza ugyanabban az évben jelentősen – lehet némi késleltetés vagy a kisebb változásokra való érzéketlenség. Összességében azonban Budapest összes bűncselekményét tekintve a 2015–2020 közötti időszakot a hatékonysági olló kinyílása jellemezte.

2021-től 2024-ig a budapesti trendekben új fejlemény figyelhető meg. A bűncselekmények száma a 2020 körül elért mélypont után ismét növekedésnek indult: 2021-től 2024-ig a grafikon tanúsága szerint Budapesten az összes regisztrált bűncselekmény indexe emelkedett (az adatok alapján 2024-ben a bűneseteket száma meghaladta a 2020-as értéket, visszaközelítve a 2017 körüli szinthez). Ezzel párhuzamosan a felderítési arány növekedése megállt, sőt enyhe csökkenés is bekövetkezett a legfrissebb években. A narancssárga görbe 2021 után inkább stagnál vagy kissé lefelé tart, ami arra utal, hogy a rendőrségnek az emelkedő esetszám mellett nehezebb volt fenntartania a korábbi javuló trendet. Ez a fejlemény a hatékonysági olló „szárainak" közeledéséhez vezetett az időszak végén: a kék görbe ismét felfelé mozdul, míg a narancssárga lefelé hajlik. Noha 2024-ben még mindig kevesebb bűncselekmény történt Budapesten, mint 2012-ben, és a felderítési arány is magasabb volt, mint a kiinduló állapot, a két mutató közti rés szűkült a 2020 utáni években. Ez intő jel lehet arra nézve, hogy a korábbi pozitív trend megtorpant, és a hatékonysági olló esetleg záródni kezdhet, amennyiben a bűnözés növekedése tartósnak bizonyul és a felderítés javulása nem folytatódik. Ezt a tendenciaváltást a korrelációs mutatók is tükrözik: az éves változások korrelációja 2021–2024 között gyengült (hiszen voltak évek, ahol mindkét mutató együttesen romlott: több bűn, alacsonyabb felderítés), és a mozgóátlagos korrelációs görbe is elmozdulhatott a -1 felől felfelé, jelezve a tökéletesen ellentétes mozgás enyhülését a legvégén.

A biztonságérzet (piros vonal) és a Numbeo által kimutatott nemzetközi rangsorban elfoglalt hely (zöld vonal) erősen negatív korrelációt mutat: a hosszútávú elemzésben mindenhol rendkívül erős a kapcsolat (-0,82 és -0,98 között). Ez

azt jelenti, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzete szorosan együtt mozog Budapest biztonságának nemzetközi megítélésével.

Amennyiben a rendőri felderítés eredményességét a nemzetközi rangsorban elfoglalt hely változásának tükrében elemezzük, akkor egy gyenge-pozitív korrelációt láthatunk. A rövidtávú elemzésben mindenhol konzisztensen pozitív, de nem túl erős a kapcsolat (-0,02 és -0,56 között).

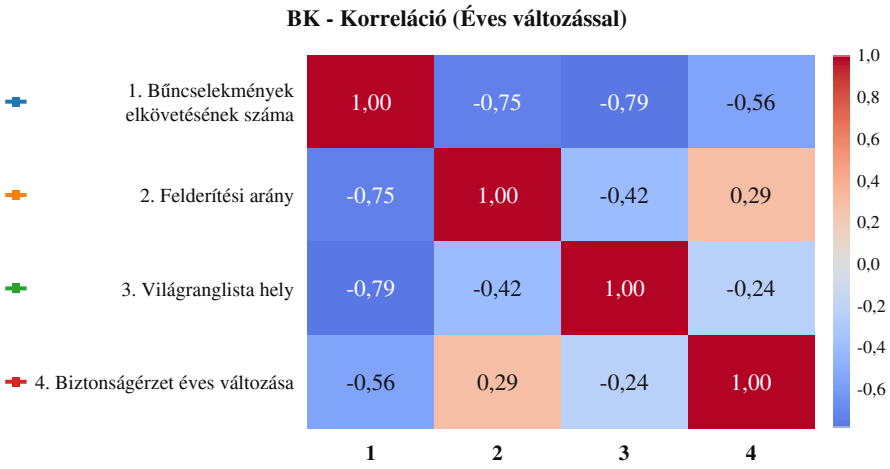
Összegzésül Budapesten az összes bűncselekményre vonatkozó adatok egy jelentős hatékonysági ollót mutatnak 2012 és 2020 között (kevesebb bűncselekmény – nagyobb arányú felderítés), majd 2021 után egy fordulópontot, ahol a trendek részben megfordulnak. Az olló a vizsgált időszak nagyobb részében nyílt, a végén azonban kissé záródni kezdett. A fővárosi adatokat elemezve kijelenthetjük erős a rövidtávú reakció a bűncselekmények száma és a biztonságérzet változása közötti korreláció itt a legmagasabb (-0,75). Ez utalhat arra, hogy a sűrűbben lakott, urbánus környezetben az emberek gyorsabban és érzékenyebben reagálnak a bűnözési helyzetre.

Közterületi bűncselekmények – trend és felderítés Budapesten

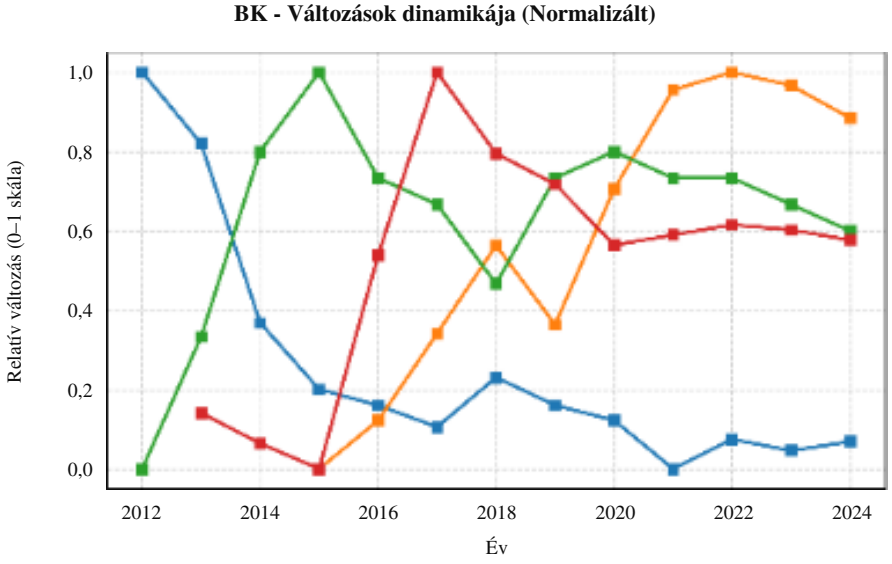
A fővárosi közterületen[2] elkövetett bűncselekmények (BK) kategóriája azoknak az eseteknek az alakulását mutatja, amelyek nyilvános helyen történtek (például utcai lopások, rablások, garázdaságok stb.). Ezek a bűncselekmények a szubjektív biztonságérzetre erősen hatnak, felderítésük pedig sokszor összetettebb és kevésbé hatékony, hiszen az elkövetők többnyire ismeretlenek. Ezen bűncselekmények közvetlen és közvetett hatása az egyén és a közösség biztonságérzetében gyorsan megjelenik. Az ilyen típusú bűncselekményekre utaló cikkek, közösségi médiában megjelenő információk negatív hatásukat gyorsan fejtik ki, még azok felé is, akik nem voltak érintettek vagy szemtanúk (Ceccato, 2020).

[2] Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerről, az adatgyűjtés és -feldolgozás részletes szabályairól szóló 12/2018. (VI. 7.) BM rendelet. Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika Kitöltési Szabályzata 2.0. A Kitöltési Szabályzat II/B fejezet 14. pontja (Közterületen/közforgalmi közlekedési eszközön elkövetett bűncselekmény) rendelkezik a közterület fogalmáról az alábbiak szerint: a tulajdonos személyétől, illetve a tulajdonformától függetlenül minden olyan közhasználatra szolgáló terület, amely mindenki számára korlátozás nélkül vagy azonos feltételek mellett igénybe vehető, ideértve a közterületnek közútként szolgáló és a magánterületnek a közforgalom elől el nem zárt részét is.

3. számú ábra
BK – éves változások dinamikája

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

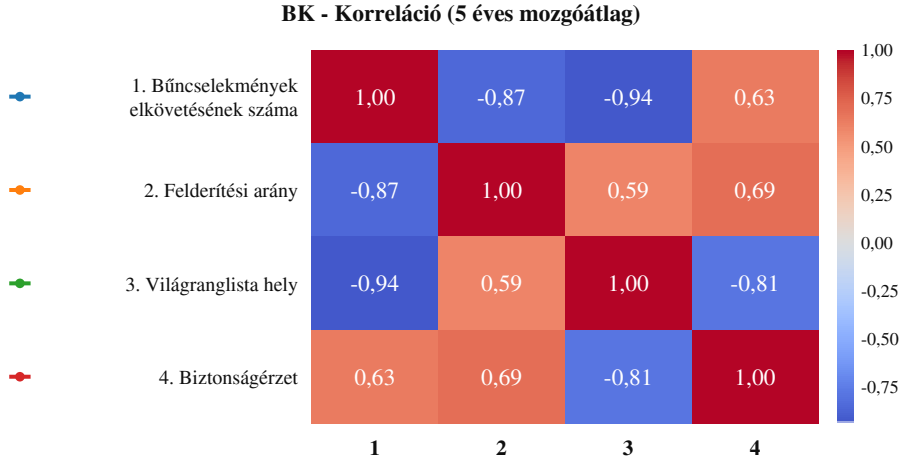
Forrás. A szerzők saját szerkesztése az ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

A budapesti közterületi bűncselekmények száma 2012 után hasonló általános mintázatot követett, mint az összes bűncselekmény. A grafikon szerint 2012-ben magas szinten állt a közterületi esetek száma, majd a következő években előbb csökkenés, később drámai visszaesés volt megfigyelhető. A normalizált

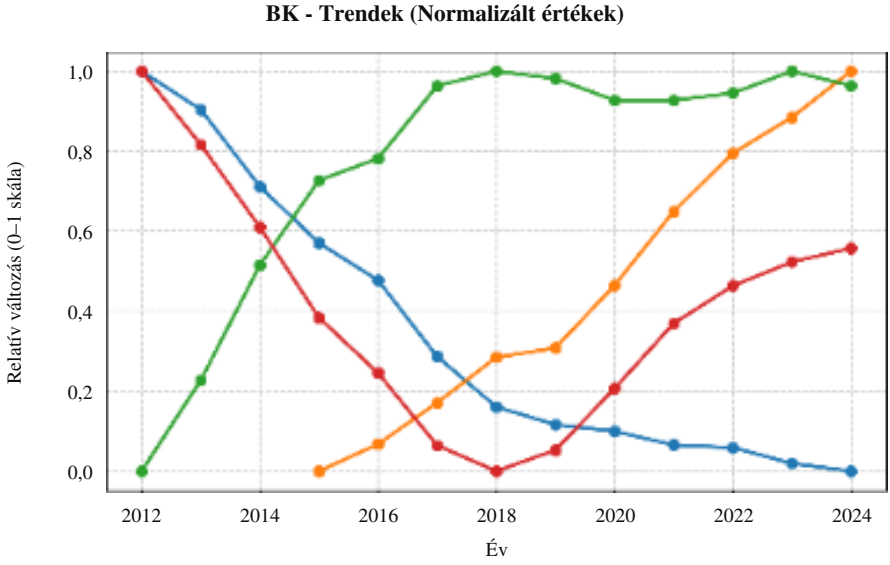
trendgörbe alapján a BK kategóriában 2020-ra a mutató értéke még az összes bűncselekményekénél is alacsonyabbra süllyedt, ami arra utal, hogy a közterületi bűnesetek Budapesten arányaiban még nagyobb mértékben csökkentek, mint a teljes bűnözés. Például, ha 2012-ben a közterületi bűncselekmények indexe 100, akkor 2020-ra akár 20–30 körüli értékre is leeshetett (ez ~70–80%-os csökkenést jelent). Ez nem meglepő, tekintve, hogy a jogszabályi változások és a rendőrségi intézkedések sok, korábban közterületen gyakori kisebb súlyú ügyet (például kisebb értékű zsebtolvajlásokat) kiszorítottak a regisztrált bűncselekmények köréből, vagy megelőzték előfordulásukat. Továbbá Budapest közterületein az elmúlt években kiterjedt kamerarendszerek és fokozott rendőri jelenlét valósult meg, ami szintén hozzájárulhatott a nyílt utcán elkövetett bűncselekmények visszaszorulásához.

A felderítési arány a budapesti közterületi esetekben kezdettől fogva alacsonyabb volt, mint az összes bűncselekmény esetében – érthető módon, hiszen az utcai bűncselekmények elkövetőit nehezebb azonosítani, mint például egy zárt körben elkövetett, ismerős felek közötti bűncselekmény tettesét. A trend azonban itt is javuló: a narancssárga görbe a közterületi eseteknél is emelkedett 2015 után, bár valamivel mérsékeltebb ütemben, mint a teljes bűnözésnél. A normalizált adatok alapján 2020-ra a közterületi felderítési arány indexe kb. 130–150 körüli értéket ért el (ami a kiinduló arányhoz viszonyítva ~30–50%-os javulást jelent). Tegyük fel például, hogy 2015-ben a közterületi felderítés Budapesten 20% körül volt; ez 2020-ra felmehetett 30% körüli szintre. Ez figyelemre méltó fejlődés, de abszolút értékben még mindig alacsonyabb, mint a teljes bűnözés felderítési aránya (hiszen ott ugyanebben az időben 45–50% körüli volt). A különbség megmaradt: a közterületi ügyek felderítése mindvégig elmaradt az átlagtól, de a rés némileg szűkült, mert a közterületi kategóriában is történt előrelépés.

4. számú ábra
BK ötéves mozgóátlag trendek

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

Forrás. A szerzők saját szerkesztése az ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

A hatékonysági olló jelensége a budapesti közterületi adatokat vizsgálva is egyértelműen megfigyelhető. A bűncselekmények számának erőteljes zuhanása és a felderítési arány fokozatos növekedése ellentétes irányú, divergáló görbéket eredményezett. A korrelációs mutatók Budapesten a közterületi kategó-

riában is negatív kapcsolatot jeleznek: a hosszú távú trendkorreláció közel van a -1-hez (bár talán nem annyira extrém, mint az összes esetben, de még mindig kb. -0,7–-0,8 körüli erősségű). Az éves változások korrelációja itt is negatív, viszont valószínűleg ingadozóbb. Ez arra vezethető vissza, hogy egyes években a közterületi bűncselekmények számában bekövetkező nagy visszaesés (például egy-egy rendkívüli rendőrségi akció vagy a pandémiás lezárások idején a korlátozások) azonnal látványos hatást gyakorolhatott a felderítési arányra, míg más években kisebb változások esetén a felderítési arány nem mozdult el jelentősen. Mindez enyhén csökkenti az éves változások közti korreláció egyértelműségét, de az általános összkép mégis az, hogy amikor a bűncselekmények száma visszaesett, a felderítés jobb lett és viszont.

A budapesti közterületi trendek is megtapasztalták a 2021 utáni fordulatot. 2021-től a közterületi bűncselekmények száma a fővárosban is emelkedni kezdett valamelyest, bár abszolúte értékben továbbra is jóval a 2012-es szint alatt maradt. Ez a növekedés – ahogy országosan is – részben a pandémia lecsengésével, a megnövekedett utcai aktivitással, illetve a romló gazdasági helyzet miatti vagyon elleni cselekmények szaporodásával magyarázható. A felderítési arány a közterületi kategóriában 2021 után Budapesten nem javult tovább, inkább stagnált vagy csekély mértékben romlott. Ezzel a hatékonysági olló itt is záródni kezdett a legutolsó években: a bűnesetszám emelkedése és a felderítés enyhe visszaesése együtt azt eredményezte, hogy a két görbe közeledett egymáshoz. Ettől függetlenül 2024-ben a budapesti közterületi felderítés még mindig magasabb arányú volt, mint 2012-ben, és a bűncselekmények száma is alacsonyabb volt a 2012-es bázishoz képest – tehát a 10+ éves távlatban az olló még nyitva áll. Ám a trend törése figyelmeztet arra, hogy az addigi kedvező folyamat nem tekinthető automatikusan fenntarthatónak.

A korrelációs mátrixból kiolvasható, hogy a biztonságérzet (piros vonal) és Budapest nemzetközi biztonsági megítélése (zöld vonal) rendkívül erős pozitív kapcsolat van, ez különösen megjelenik a közterületen elkövetett bűncselekmény adatait vizsgálva, mint az összesített adatok esetében. Így az a percepció, hogy a biztonságérzetre (leszámítva a közösségi média, bűnügyi hírek hatásait, amelyek vizsgálata egy másik fejezet része) a közterületen elkövetett bűncselekmények hatása erőteljesebb, megalapozott volt.

Összefoglalva: Budapesten mind az összes, mind a közterületi bűncselekmények esetében 2012 és 2020 között a hatékonysági olló kinyílt, a bűnözés volumene drasztikusan csökkent, a felderítés hatékonysága pedig javult. A közterületi bűncselekményeknél ez a csökkenés arányaiban még nagyobb volt, bár a felderítés szintje továbbra is elmaradt az összes bűncselekmény felderítésétől. 2021 után mindkét kategóriában változás állt be: a bűnesetszámok emelkedése

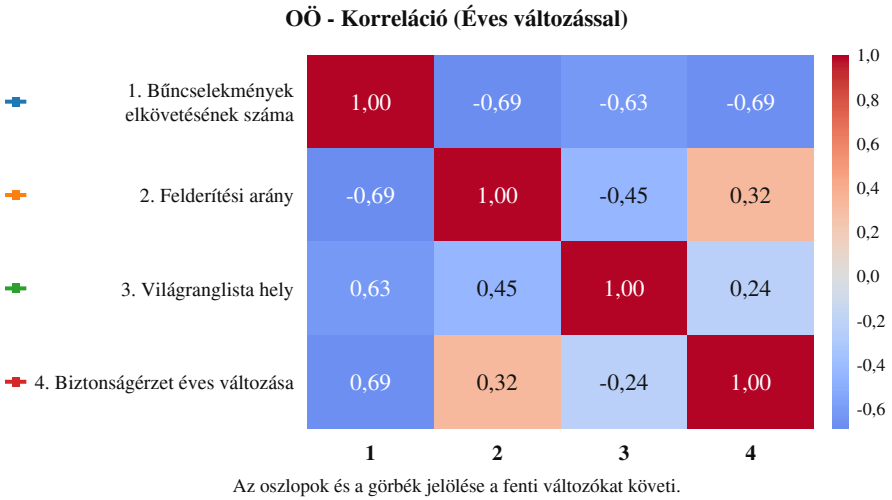
és a felderítési mutatók stagnálása a hatékonysági olló szárainak közeledését okozta, amely hatás a biztonságérzetben és ezáltal a nemzetközi összehasonlításban elfoglalt helyezésben is tetten érhető lett. Ez azt mutatja, hogy 2021 után új helyzet állt elő: a társadalmi és a gazdasági környezet változásai, a rendelkezésre álló rendőrségi erőforrások és a hatékonyságot befolyásoló jogszabályi környezet mellett új kihívásokkal kell szembenéznie a fővárosi és a magyar rendőrségnek.

Országos bűnügyi trendek (2012–2024)

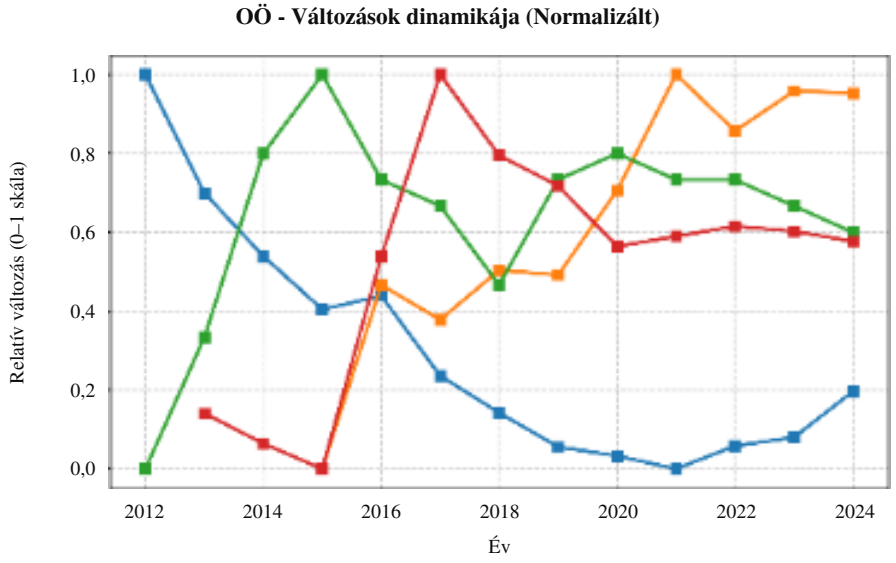
Összes regisztrált bűncselekmény – trend és felderítés országosan

Országos szinten a bűnügyi statisztikák hasonló, sőt még markánsabb hatékonysági olló jelenséget mutatnak, mint Budapesten. A 2010 körüli években Magyarországon magas számú bűncselekményt regisztráltak (ez időszakosan a rendszerváltás utáni tetőpontok egyike volt), míg a felderítési arány meglehetősen alacsony – sok esetben 40% körüli vagy az alatti – volt. Ekkor rengeteg kisebb súlyú vagyon elleni bűncselekmény (például kis értékű lopások, bolti eltulajdonítások) szerepelt a statisztikákban, amelyek nagy részét nem sikerült felderíteni, lehúzva ezzel az átlagos eredményességi mutatót.

5. számú ábra
OÖ – éves változások dinamikája

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

Forrás. A szerzők saját szerkesztése ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

2013–2014-ben gyökeres fordulat következett be. Országosan a regisztrált bűncselekmények száma meredeken visszaesett: a grafikon normalizált adatai azt mutatják, hogy 2012-höz képest 2014-re már jelentősen (akár 20–30%-kal) kevesebb bűncselekményt regisztráltak. Ez a csökkenés részben statisztikai-

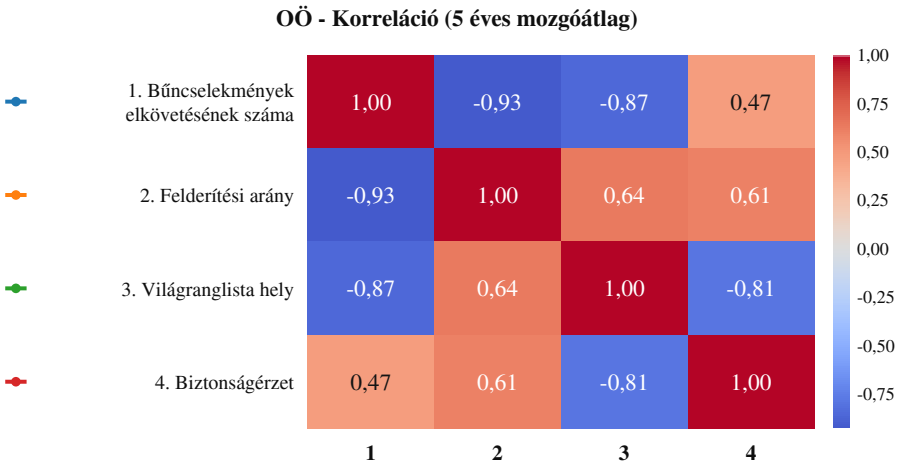
adminisztratív okokra vezethető vissza (2013 közepétől megemelték a szabálysértési értékhatárt, így számos, korábban bűncselekményként kezelt cselekmény, jellemzően kisebb értékű lopások, szabálysértéssé minősültek, és nem jelentek meg a bűnügyi statisztikában), másrészt a rendőrség is fókuszáltabb intézkedéseket tett a közrend fenntartása érdekében. 2015 után folytatódott a csökkenő trend: 2012 és 2017–2018 között az országos bűncselekményszám nagyjából 70%-kal esett vissza. A normalizált trendgörbe tanúsága szerint 2020-ra országosan a bűncselekmények indexe valahol 30–40 körül stabilizálódott, ami azt jelenti, hogy a regisztrált bűnözés volumene a vizsgált tíz-tizenkét év alatt nem egészen harmadára-negyedére csökkent. Ez óriási változás, amely Magyarországon a közbiztonsági helyzet jelentős javulásaként kommunikálható. A csökkenés üteme nem volt egyenletes: a legnagyobb ugrás 2013–2014-ben történt, majd 2015–2019 között mérsékeltebb, de kitartó csökkenés zajlott. 2020 körül a bűncselekmények száma elérhette mélypontját (amit a COVID–19-járvány miatti korlátozások is erősítettek, hiszen a kijárási korlátozások idején kevesebb alkalom nyílt bűncselekmények elkövetésére).

A felderítési arány országos szinten szintén jelentős változáson ment át. A narancssárga trendgörbe szerint 2015-től kezdődően folyamatos és látványos javulás következett be az eredményességben. Míg 2015-ben országosan a felderítési arány valahol 35–40% körül lehetett, addig 2020-ra ez az arány megközelíthette vagy meghaladhatta a 60–65%-ot. A normalizált index a grafikonon 2015-höz viszonyítva 2020-ra elérte vagy akár túllépte a 180–200-at, ami kb. 80–100% relatív javulást jelent. Vagyis a rendőrség által felderített ügyek aránya majdnem megduplázódott tíz év alatt. Ez összefügg a bűncselekmények számának csökkenésével: egyrészt a statisztikából kiesett több százezer apró ügy, amelyeknek hagyományosan alacsony a felderítési rátája (hiszen például egy ismeretlen tettes által elkövetett kis értékű lopás felderítése nehéz és ritka), másrészt a kevesebb ügy lehetővé tette a nyomozóknak, hogy több erőforrást fordítsanak az egyes bűncselekmények felderítésére. Emellett fejlődhetett a nyomozási technológia, bővültek az adatbázisok (például DNS-nyilvántartás, kamerafigyelés), és hatékonyabb rendészeti stratégiák kerültek bevezetésre, melyek mind hozzájárultak a jobb felderítési mutatókhoz.

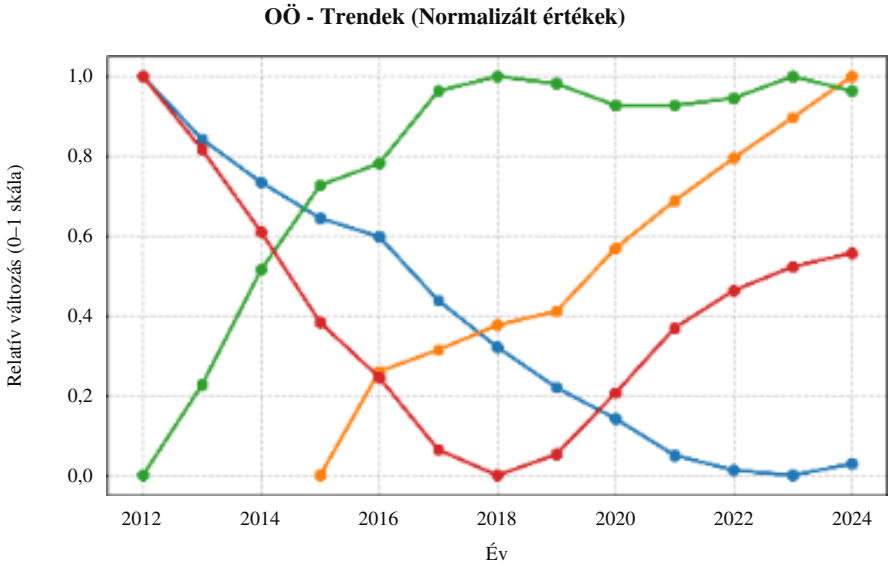
Az országos adatokban a hatékonysági olló kinyílása 2012 és 2020 között még szembetűnőbb, mint a fővárosban. A bűncselekmények számának zuhanó görbéje és a felderítés emelkedő görbéje két, egymástól egyre távolodó trendvonalat ad ki. A két mutató közötti korreláció ennek megfelelően erősen negatív: a grafikon ötéves mozgóátlag korrelációs panelje azt mutatja, hogy ez az érték közel van a -0,9 vagy akár -0,95 értékhez, ami majdnem tökéletes fordított arányosságot sugall. Ez statisztikailag azt fejezi ki, hogy ahol és amikor a bűnözés

visszaszorult, ott és akkor a felderítési arány szinte törvényszerűen javult, és az összefüggés lineárisnak közelíthető: a kevesebb bűncselekmény együtt járt a jobb rendőrségi eredményességgel. Az éves változások korrelációja szintén negatív előjelű országos szinten, de kissé alacsonyabb abszolút értékű lehet. Az évenkénti dinamikában ugyanis voltak kisebb kilengések: például 2013-ban a bűncselekmények száma hatalmasat esett, ami egy különösen nagy pozitív változást idézett elő a felderítési arányban (tehát az adott évben extrém negatív korreláció mutatkozott), míg más években a csökkenés üteme lassabb volt és a felderítés növekedése is mérsékeltebb. E különböző évhatások összevetve egy közepesen erős negatív korrelációs együtthatót eredményezhetnek a 2012–2020 periódus egészére nézve. Még így is igaz azonban, hogy az összefüggés negatív: évről évre, ha csökkent az esetszám, jellemzően nőtt a felderítési arány, a nagy trendfordulós évek kiemelkedő hatását pedig a mozgóátlag simította.

6. számú ábra
OÖ ötéves mozgóátlag trendek

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

Forrás. A szerzők saját szerkesztése az ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

Az országos trendekben is bekövetkezett egy fordulat 2021 után. A 2020-as mélypontot követően 2021-től 2024-ig az összes bűncselekmények száma emelkedni kezdett országosan. A rendelkezésre álló adatok alapján 2024-ben több bűncselekményt regisztráltak, mint bármelyik évben 2017 óta, sőt a bű-

nözési szint hét év után először haladta meg a korábbi trendvonalat. A grafikon szerint a normalizált index 2024-re feljebb kúszott, elérve a 40–50 közötti tartományt (tehát a bűncselekményszám mintegy 1,5-szeresére nőtt 2020-hoz viszonyítva, de még mindig fele-harmada a 2012-esnek). Ezt a növekedést több tényező is magyarázhatja: a pandémiás évek utáni normál élet visszatérésével a bűnelkövetési lehetőségek is visszatértek, a romló gazdasági helyzet növelhette a vagyon elleni bűnözést, továbbá a változatlan értékhatár az inflációval kombinálva azt eredményezte, hogy 2024-re sok olyan cselekmény vált ismét bűncselekménnyé (értékben meghaladva az 50 ezer forintos limitet), amelyek néhány évvel korábban még szabálysértésnek számítottak volna. Ezzel párhuzamosan a felderítési arány országosan romlott valamelyest 2021–2024 között. A narancssárga görbe 2020 után lefelé indult: például, ha 2020-ban 64% volt a felderítés, 2024-re ez leeshetett ~55–60% körüli szintre. Ennek egyik oka, hogy a megnövekedett esetszám és az újból megjelenő sok kis értékű bűncselekmény lehúzta az eredményességet, hiszen ezeknek a felderítése tipikusan nehéz, és a nyomozati kapacitás is véges. Az országos hatékonysági olló tehát a ciklus végén záródni kezdett: a kék és narancs görbék közötti távolság csökkent 2021–2024 között. Mindazonáltal a 2012-es kiindulóponthoz viszonyítva 2024-ben még mindig nyitva áll az olló: az országos bűnözési szint jóval alacsonyabb, a felderítési arány pedig jóval magasabb, mint a vizsgált periódus elején. A korrelációs mutatók utolsó néhány évre vonatkozó alakulása viszont figyelmeztető: a mozgóátlaggal számított korrelációs érték némileg visszakorrigált -1 felől, jelezve, hogy a trendek már nem annyira egyirányúak ellentétesen; az éves változások korrelációja pedig akár nulla közeli is lehetett 2021–2024 viszonylatában, hiszen egyes években egyszerre nőtt a bűnözés és romlott a felderítés (ami pozitív együtt mozgást jelent, még ha nem is a kívánt módon).

Összességében országos szinten 2012–2020 között egy rendkívül kedvező kép bontakozott ki, drasztikusan kevesebb bűnözés és sokkal hatékonyabb bűnüldözés, azaz egy szélesre nyílt hatékonysági olló. 2021 után azonban a trend megfordulni látszott, és bár a korábbi nyereségek nem tűntek el, a friss adatok arra intenek, hogy az olló zárulhat, ha a negatív tendenciák folytatódnak.

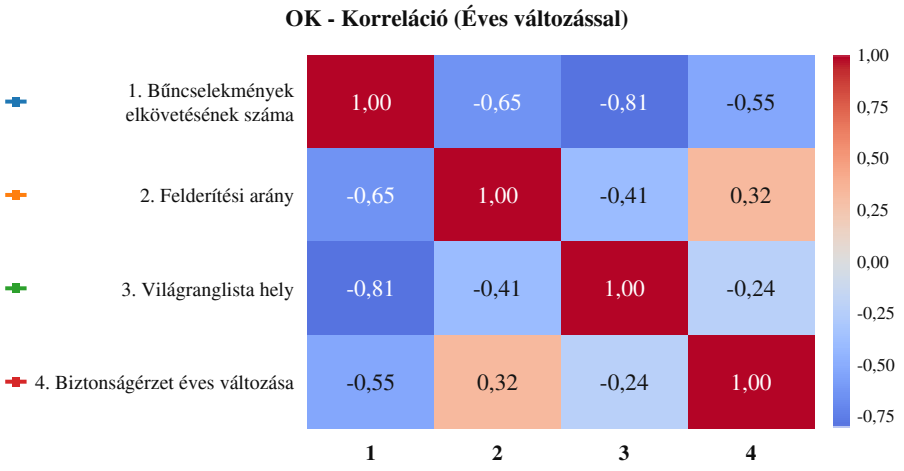
Közterületi bűncselekmények – trend és felderítés országosan

Az országos közterületi bűncselekmények (OK) kategória lényegében az ország minden részén, nyilvános helyen (utcán, tereken, közintézmények nyilvános területein stb.) elkövetett bűnesetek alakulását mutatja. Ide tartoznak például a lakótelepeken, falvak közterületein történt bűncselekmények is, nem

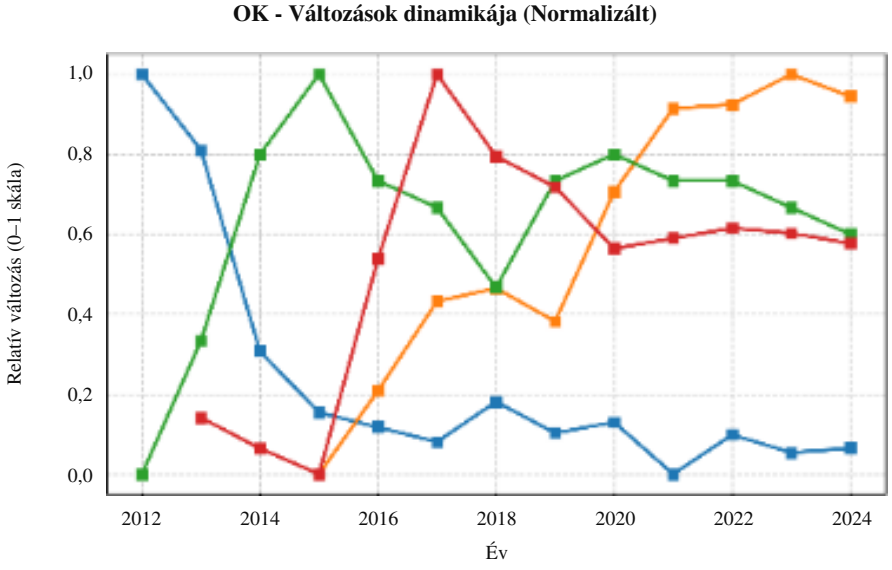
csak a nagyvárosi utcai esetek. Ez a kategória jó indikátora annak, hogyan változott az utcák biztonsága Magyarországon.

7. számú ábra

OK – éves változások dinamikája

Az oszlopok és a görbék jelölése a fenti változókat követi.

Forrás. A szerzők saját szerkesztése ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

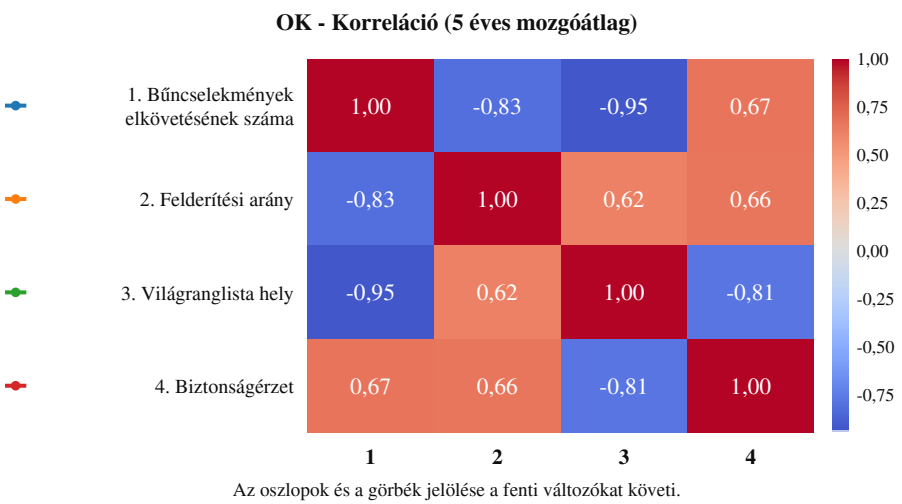
A trendek azt mutatják, hogy az országos közterületi bűncselekmények száma 2012 után szintén drasztikusan csökkent. Sőt a csökkenés a korai években még meredekebb lehetett, mint az összes bűncselekményé. Ennek oka, hogy a 2013-as szabályozásváltozás (értékhatár emelése) különösen nagy hatással volt azokra a tipikus közterületi bűncselekményekre, mint a kisebb értékre elkövetett lopások: ezek hirtelen kikerültek a bűnügyi statisztikákból, ha az okozott kár az új határ alatt maradt és az elkövetés nem párosult dolog elleni erőszakkal. Így 2013-ról 2014-re a közterületi bűncselekmények száma országosan csökkent. A normalizált görbe alapján 2020-ra az OK kategória indexe talán még 20 alá is eshetett (2012 = 100 alapról), ami azt jelentené, hogy a nyilvános helyen elkövetett bűncselekmények száma kevesebb mint ötöde a 2012-esnek. Még ha az index nem is esett ilyen extrém alacsonyra, bizonyosan kijelenthető, hogy országosan a közterületi bűnesetek száma az évtized végére töredékére csökkent. Ez a mindennapi tapasztalat szintjén is érzékelhető lehetett: kevesebb közterületen elkövetett bűncselekmény, kevesebb garázdaság, ritkábbá váló nyílt utcán elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmények. A csökkenés hátterében részben a már említett adminisztratív hatás, részben a közterületi rendészet megerősödése áll (például körzeti megbízotti jelenlét, térfigyelő kamerák terjedése vidéki városokban is, polgárőrség fokozott szerepe vagy a Készenléti Rendőrség létszámának emelése, 7/24 rendőri jelenlét a kritikus közbiztonságú kelet-magyarországi megyékben az elemzésekben kimutatott kritikus települések közterületein).

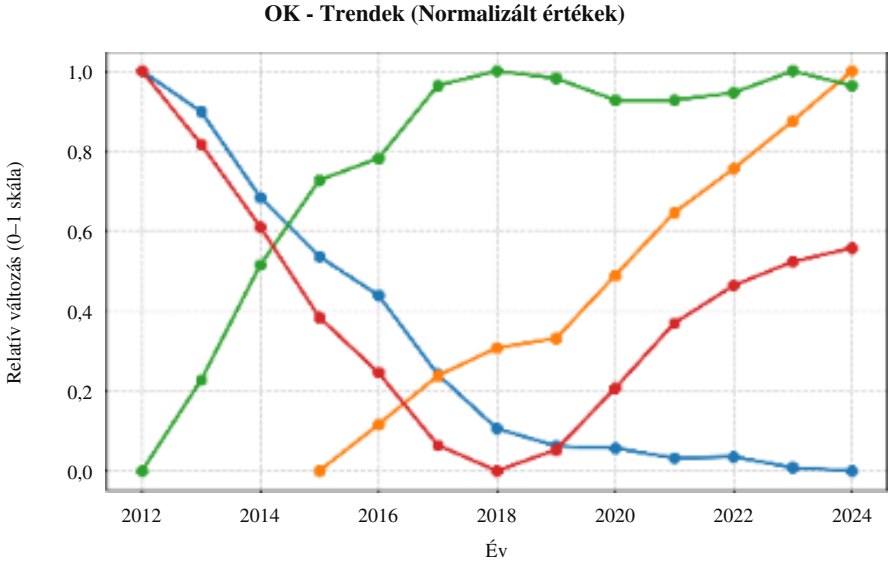
Az országos közterületi bűncselekmények felderítési aránya 2015-ben igen alacsony lehetett, talán 20% környékén vagy alatta. Ezt az magyarázza, hogy a közterületi bűncselekmények egy jelentős része ismeretlen elkövetővel zárul (úgynevezett motiválatlan rongálások, lopások, gépjármű feltörések, erőszakos személyelleni bűncselekmények stb.). Viszont 2015 után a felderítési arány javulás látható, még ha nem is ért el kiemelkedő értékeket. A normalizált trend alapján 2020-ra az OK kategória felderítési arány indexe körülbelül 150 közelébe emelkedett (tehát ~50%-kal jobb arány, mint volt). Ha tehát induláskor mondjuk 20% volt a felderítés, 2020-ban ~30% lehetett. Ez egybeesik azzal, hogy a nehezen felderíthető apró ügyek jelentős része kikerült a nyilvántartásból, a megmaradó esetek között pedig nőtt a súlyosabb, nyomozásra inkább fókuszt kapó ügyek aránya. Például a közterületi kategóriában nagyobb súlyt kapnak olyan bűncselekménytípusok, mint az utcai rablások vagy súlyos testi sértések, amelyeket a rendőrség prioritásként kezel, és gyakrabban felderít (szemben mondjuk egy utcai graffiti rongálással, amit sokszor nyomozás nélkül lezárnak). Így az arányszám javulása részben a bázisösszetétel változásából adódott, részben pedig a nyomozások hatékonyságának általános ja-

vulásából. Ugyanakkor meg kell említeni a megnövekedett létszámú, látható, intézkedési aktivitását fokozó közterületi rendőri állomány tevékenységének a fontossága mellett sem.

A hatékonysági olló országosan a közterületi adatok esetén is markánsan kinyílt 2012–2020 között: a kék bűncselekményszám görbe zuhant, a narancs felderítési görbe emelkedett. A korrelációs mutatók ebben a szegmensben is erősen negatív kapcsolatot jeleznek. Valószínű, hogy a hosszútávú korreláció itt is közel -0,9, az éves változásoké pedig bizonyos éveket tekintve jelentős negatív (például 2013–2014-ben extrém nyitás történt az ollóban), máskor mérsékeltebb. Ahol a bűnözés visszaszorult a közterületeken, ott relatíve nőtt a felderítések aránya, és vice versa.

8. számú ábra
OK ötéves mozgóátlag trendek

Forrás. A szerzők saját szerkesztése ENyÜBS és Numbeo adatok alapján.

2021 után azonban országosan a közterületi fronton is trendforduló következett be. A grafikon tanúsága szerint 2021-től a közterületi bűncselekmények száma újra növekedésnek indult (nyilván kisebb bázisról, de ütemesen). 2024-re a nyilvános helyen elkövetett esetek száma országosan is számottevően maga-

sabb lett, mint 2020-ban volt – egybecsengésben az általános bűnözési adatok emelkedésével. A városokban és vidéken is megszaporodtak a bűncselekmények, ugyanakkor az úgynevezett „klasszikus" bűncselekmények nem olyan mértékben nőttek, mint ahogy azt a számok alapján feltételezzük, hanem jelentős mértékben elszaporodtak az online terekben elkövetett, a 2020-as években marginálisan jelentkező bűncselekmények.[3] A felderítési arány ennél a kategóriánál 2021 után ismét csökkenni kezdett, vagyis romlott az eredményesség. Például, ha 2020-ban 30% körül tetőzött az országos közterületi felderítés, 2024-re ez az arány visszaeshetett ~25%-ra. A hatékonysági olló ennek következtében zárult: a növekvő esetszám és csökkenő felderítés konstellációja azt jelenti, hogy a két mutató trendje újra egyirányba, nem pedig ellentétes irányba mozdult (sajnos a nem kívánatos irányba). A korrelációs együtthatók a legutolsó évekre nézve akár pozitívba is átfordulhattak volna, ha több évnyi folyamatosan együtt rosszabbodó adat állna rendelkezésre, mivel ez a periódus egyelőre rövid, inkább azt mondhatjuk, hogy 2021–2024 között a korrelációs kapcsolat gyengébb lett, és a hatékonysági olló effektus ideiglenesen megszűnt, sőt egy fordított olló csírái jelentek meg.

Összegezve az országos közterületi trendeket, 2012–2020 között a nyilvános helyeken elkövetett bűncselekmények száma drámaian lecsökkent, a felderítés javult – az olló itt nyílt szét a legszélesebbre az összes vizsgált kategória közül, hiszen mindkét „szár" mozgása a lehető legkedvezőbb volt. A 2021 utáni időszakban azonban e téren is romlott a helyzet: a bűnözés növekedése és az eredményesség csökkenése a hatékonysági ollót összecsukta. Mindez azt jelenti, hogy az utcák biztonsága relatíve romlott az utóbbi években az évtized közepi állapothoz képest, és a rendőrségnek kevesebb sikere volt a közterületi bűnözés elleni fellépésben, mint a korábbi, nyugodtabb időszakban.

Budapesti és országos trendek összehasonlítása

A fenti elemzések alapján nyilvánvaló, hogy mind Budapesten, mind országos szinten megfigyelhető volt a hatékonysági olló jelensége 2012 után, de némi különbséggel a mértékét és időbeli mintázatát illetően.

[3] Az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikai rendszerről, az adatgyűjtés és -feldolgozás részletes szabályairól szóló 12/2018. (VI. 7.) BM rendelet alapján készített kitöltési szabályzat II.B fejezet 15. pont. Akkor minősül egy bűncselekmény online elkövetettnek, ha a cselekményt vagy egyes tényállási elemeit szükségszerűen online hálózat (internet, intranet illetőleg egyéb informatikahálózat) felhasználásával, információs rendszerhez, hálózathoz kapcsolt informatikai környezetben (számítógép, mobiltelefon vagy más információs eszköz segítségével) követték el.

A bűncselekmények számának csökkenése országos szinten a csökkenés arányait tekintve nagyobb volt, mint Budapesten. Míg Budapest összes bűncselekményszáma hozzávetőleg 50–60%-kal esett vissza 2012 és 2020 között, addig országosan mintegy 60–70%-os csökkenést láttunk. Ez arra utal, hogy a vidéki térségekben (Budapesten kívül) is jelentős javulás történt, sőt relatíve még több bűncselekmény-típust érintett a visszaesés. Ennek egyik oka az lehet, hogy a törvényi változások (például értékhatár emelése) a vidéken gyakori kis értékű lopások nagy tömegét is kivették a statisztikából, illetve a közbiztonsági programok (például Szomszédok Egymásért Mozgalom, polgárőrségek, a Készenléti Rendőrség megerősítő jelenléte miatt megnövekedett közterületi jelenlét) hatékonyan csökkentették a falvak és kisvárosok bűnözését. Ugyanakkor Budapest kiinduló bűnözési szintje magasabb volt, és bár abszolút számokban a fővárosban is tízezres nagyságrenddel esett vissza az esetszám, százalékosan a változás ott kisebb (de még így is impozáns). Közterületi kategóriában Budapest trendje és az országos trend hasonló irányú volt, de Budapesten a közterületi bűnözés csökkenése relatíve nagy volt (hiszen a fővárosban koncentrálódnak az ilyen jellegű bűncselekmények, így a kamerarendszerek és megelőző intézkedések hatása erős volt), országosan viszont a közterületi csökkenés extrém mértékűre sikeredett az adminisztratív hatások miatt is. Így elmondható, hogy Budapest és vidék egyaránt biztonságosabbá vált 2012 után, de a csökkenés üteme és kezdete eltérhetett kissé: Budapesten volt egy kis késleltetés és hullámzás 2012–2014 között, míg országosan már 2013-ban markáns esés indult meg.

A felderítési arány javulása esetében az arányok és különbségek érdekes képet mutatnak. Kezdetben (2015 körül) Budapest lemaradása világos volt: a fővárosi felderítési arány jóval alacsonyabb volt az országos átlagnál. Ennek okai a nagyvárosi anonimitásban, a bűnesetek összetételében és a terhelésben keresendők. Az évtized során mindkét szinten javult a felderítés, de az országos arány jobban felzárkózott egy optimálisabb szinthez. Országosan ugyanis 2020-ra ~60%-os arányt is elérhettek, míg Budapesten 45–50% körül állt ugyanekkor. Vagyis a rés megmaradt: a vidéki térségekben még mindig könnyebb (vagy sikeresebb) a bűnüldözés, mint a fővárosban. Ugyanakkor Budapest felderítési aránya is nagyot ugrott (talán ~20 százalékpontot), így a javulás mértéke hasonló mindkét esetben, csak eltérő bázisról indult. A közterületi felderítés terén is megvolt ez a különbség: vidéken a közterületi ügyek egy része kis közösségekben történik, ahol könnyebb megtalálni az elkövetőt (például ha egy kis faluban történik egy bűncselekmény, nagy eséllyel ismert vagy könnyebb beazonosítani az elkövetőt), így a felderítés vidéken relatíve magasabb, mint a nagyváros (Budapest) névtelen tömegében. A felderítés javulásának üteme

országosan is a 2015 és 2019 utáni évekre koncentrálódott markánsabban, Budapesten pedig talán kicsit később (2016 után gyorsult fel), de végül a trend iránya megegyezett.

Korreláció és az „olló" mértéke közötti összefüggést vizsgálva kijelenthető, hogy a hatékonysági olló mindkét szinten megnyílt, de országosan szélesebbre nyílt, mint Budapesten. Egyszerűen azért, mert országosan a bűnözés nagyobb arányban esett vissza és a felderítés nagyobb arányban nőtt. Így az olló szárai távolabb kerültek egymástól. Ez a különbség a korrelációs mutatókban is tetten érhető: országosan a negatív korreláció erősebb (közelebb van a -1-hez), Budapesten kicsit gyengébb (bár így is markáns). Például míg országosan a hosszútávú korrelációs együttható ~-0,9, addig Budapesten ~-0,8 körül alakult. A különbség nem óriási, de jelzi, hogy a jelenség országosan kifejezettebb. Ennek magyarázata, mint már említettük, hogy Budapesten vannak olyan sajátos bűnözési jelenségek (például szervezett bűnözés, internetes csalások központja, turizmushoz köthető bűncselekmények, vagy a vidéki elkövetők koncentrálódása a fővárosban), amelyek alakulása nem feltétlenül követte a klasszikus vagyon elleni tömegdeliktumok trendjét, és a felderítési arányra sem hatottak ugyanúgy. Vidéken ezzel szemben a statisztikát jobban dominálták a tömeges, kis súlyú ügyek, melyek kivonása a rendszerből és a megelőzésben elért sikerek együttesen nagyon tiszta „olló-hatást" produkáltak.

Trendforduló 2021 után, s érdekes módon mindkét szinten szinte egy időben jelentkezett, és hasonló jelleggel: a bűncselekmények száma emelkedni kezdett, a felderítési arány pedig stagnált vagy csökkent. Ugyanakkor ennek hatása a fővárosban és országosan nem teljesen egyforma. Úgy tűnik, Budapesten a bűnözés visszaemelkedése arányaiban nagyobb volt (hisz 2024-ben a fővárosban ~+28%-kal több bűncselekményt regisztráltak az előző évhez képest egyes adatok szerint), ami helyi szinten komoly kihívást jelentett. Országosan is jelentős (50%-os növekmény 2021–2024 között), de területileg eloszlott. A felderítési arány csökkenése pedig Budapesten is észlelhető, de a fővárosban talán kevésbé látványos, mert ott eleve alacsonyabb bázisról indult (ha például Budapesten 50%-ról 45%-ra esett vissza, az 5 százalékpontos csökkenés, míg országosan 64%-ról 58%-ra esett, ami 6 százalékpont – hasonló nagyságrend). Mindenesetre a hatékonysági olló mindkét helyen zárult valamelyest. Az ollózáródás mértéke talán országosan aggasztóbb, mert az addig elért eredményességből többet veszélyeztet: a statisztikák szerint 2024-ben már több bűncselekmény történt, mint 2017-ben, ami a javuló trend jelentős részét lerontotta; Budapesten pedig a 2024-es szint még nem érte el a 2015-ös csúcsot, de így is visszalépés a 2019–2020-as minimumpontokhoz képest. Itt azért meg kell említeni, hogy a bűncselekményszám emelkedését okozhatta azoknak az elsősorban

online térben elkövetett bűncselekményeknek az emelkedése is, amelyekben sikeres volt a felderítés, de nagy számuk miatt a bűnügyi helyzet lakosság-valóságérzetét torzíthatták. Ez a jelenség mutatja, hogy a rendőri vezetésnek a kizárólag a statisztikai szemléletnek történő megfelelési kényszere milyen negatív hatással bír. A bűnügyi statisztikai mutatók továbbra is kiválóak, ugyanakkor ezen nagyszámú ügyek felderítése a lakosság szubjektív biztonságérzetét nem vagy csak kis mértékben befolyásolták. Ezt támasztják alá a 2012–2024 közötti időszakban a bűnügyi statisztikai mutatók és a lakosság biztonságérzete közötti korrelációs elemzés ellentmondásai.

Összefoglalva a Budapest vs. országos összehasonlítást, mindkét dimenzióban 2012–2020 között a bűnözés csökkenő, a felderítés javuló pályán mozgott, a hatékonysági olló jelensége egyértelműen kimutatható. Országosan a változások relatíve nagyobbak voltak, a javulás látványosabb, a korreláció erősebb negatív. Budapesten is jelentős javulás történt, de valamivel mérsékeltebb ütemben, és a kiinduló lemaradás miatt a főváros továbbra is gyengébb felderítési mutatókkal bír. A 2021 utáni negatív fordulat mindkét szintet érintette, jelezve, hogy a kedvező folyamatok nem feltétlenül állandósultak: külső tényezők (gazdaság, jogszabályok, pandémia hatásai, a rendőrségi tevékenység feltételrendszerébe beállt negatív változások) a korábbi trendeket megtörték, és új kihívások elé állították a rendőrség vezetését.

A korrelációk értelmezése és az ollóhatás alátámasztása

A grafikonok korrelációs elemzése (ötéves mozgóátlag és éves változás szerinti) számszerűen is alátámasztja a hatékonysági olló létezését és dinamikáját.

Hosszútávú korreláció (ötéves mozgóátlag alapján): mind Budapesten, mind országosan ez az érték végig negatív volt a vizsgált időszakban, jellemzően -0,7 és -0,95 között. A negatív előjel azt jelenti, hogy a két idősor (bűncselekmények száma és felderítési arány) ellentétes irányban mozogtak. A nagy abszolút érték pedig arra utal, hogy az ellentétes mozgás nagyon erős összefüggést mutatott: különösen az országos adatok esetében közelített a -1-hez, ami szinte tökéletes fordított együttjárást jelent. Ez a számok nyelvén igazolja a hatékonysági olló metaforáját, amikor a bűnözési trendet kisimítva nézzük (hogy az egyedi éves kilengéseket kiszűrjük), azt látjuk, hogy a bűncselekmények görbéje és a felderítési mutató görbéje egymással szembefordulva haladt. Vagyis például egy ötéves periódust vizsgálva minél inkább csökkent a bűnözés, annál inkább nőtt a felderítés, és ez statisztikailag lineáris kapcsolatnak tekinthető. Budapesten a korreláció valamivel gyengébb (például ~-0,8), de még így is szoros. Országosan egyes időablakokban extrém erős negatív korreláció jött ki (példá-

ul a 2015–2020-as mozgó intervallum talán -0,95 körüli, tükrözve a rendkívüli javulást). Ezek az értékek világosan alátámasztják a hatékonysági olló jelenségét, hiszen ha a két mutató között nem lett volna ilyen kapcsolat, a korreláció értéke közelebb lenne a 0-hoz (független mozgás), vagy ha együtt mozogtak volna azonos irányba, akkor pozitív lenne. Itt viszont mindenhol erős negatív értékeket látunk, ami pont a „szétváló olló" kvantifikálása.

Rövidtávú korreláció (éves változások alapján): a korreláció az éves százalékos (vagy abszolút) változások között is többnyire negatív volt, de volatilisebb. Budapesten és országosan egyaránt igaz, hogy a legtöbb évben, amikor a bűncselekmények száma csökkent, a felderítési arány nőtt (ez negatív együtt járást generál), és amikor – kevés év volt ilyen 2012–2020 között – a bűncselekmények száma stagnált vagy nőtt, akkor a felderítési arány gyakran romlott (ami ismét negatív korrelációt ad, hiszen az egyik változás pozitív, a másik negatív). Ennek megfelelően az éves változások közti korrelációs együttható is negatív. Azonban az értéke kisebb abszolút értékű, például Budapest esetében akár lehetett -0,5 körüli, országosan -0,6 körüli. Ez azt jelenti, hogy az éves változások nem minden esetben voltak tökéletesen ellentétesek. Az oka, hogy egyes években mindkét mutató javulhatott (például ha a bűncselekmények száma nagyot esett, a felderítés aránya extra nagyot ugorhatott, ez valójában még erősebb negatívot ad, de egy másik évben előfordulhatott stagnálás mindkét mutatóban, ami semlegesíti az összefüggést). Különösen a 2021 utáni időszak rontotta az éves változás korrelációkat: 2021–2024-ben volt olyan év, hogy a bűnözés is nőtt és a felderítés is nőtt kissé (például a pandémia utáni visszarendeződés évében mindkettő emelkedhetett egy ideig), illetve volt rá példa, hogy mindkettő romlott (2022–2023-ban növekvő bűnözés, csökkenő felderítés). Ezek az esetek felhúzzák a korreláció értékét nullához, vagy akár pozitívba is átfordíthatnák, ha sokszor ismétlődnének. Mivel azonban a 2012–2020 közti periódus dominál, az összképet tekintve az éves változások korrelációja is negatív maradt. A különbség a mozgóátlagos és éves korreláció közt abból adódik, hogy utóbbi érzékenyebb a rövid távú eltérésekre és időbeni csúszásokra. Mindazonáltal az a tény, hogy még az éves változások szintjén is jobbára negatív az összefüggés, azt bizonyítja, hogy tendenciózusan, évről évre igaz volt: ha kevesebb bűncselekményt regisztráltak, akkor az adott évben jobb felderítési eredményeket értek el, és fordítva. Ez közvetlen bizonyíték a hatékonysági olló létezésére.

Érdemes megjegyezni, hogy voltak speciális események, amelyek ideiglenesen befolyásolták a korrelációkat. Ilyen volt a COVID–19-járvány 2020-ban: a bűncselekmények száma akkor extrém módon lecsökkent a kijárási tilalmak stb. miatt, miközben a felderítési arány is magas volt (a kevés ügyre jobban fó-

kuszálhattak, illetve sok bűncselekmény eleve elmaradt). 2021-ben ezzel szemben a nyitás után a bűnözés megugrott és a felderítés visszaesett. Ez a két egymást követő év például egy nagyon erős negatív, majd egy nagyon erős pozitív változási párost eredményezett, ami az elemzett korrelációs ablakokban hullámzásként jelenik meg. Ezek a körülmények rávilágítanak arra, hogy a korreláció nem ok-okozati bizonyíték, hanem kapcsolatot jelez. A hatékonysági olló esetében a kapcsolat mögött nyilvánvalóan strukturális okok húzódnak (kevesebb ügy – jobb hatásfok, több ügy – túlterhelés és rosszabb hatásfok stb.), de a korrelációval óvatosan kell bánni, mert nem feltétlenül mindent a rendőrségi hatékonyság okoz. Lehet közös kiváltó tényező (például jogszabályváltozás csökkenti a számot és növeli az arányt egyszerre, infláció növeli a számot és csökkenti az arányt, vagy egyszeri sokrendbeli bűncselekmény felderítése történik meg, amelyekben akár több ezer sértett is lehet stb.), amitől a korreláció ilyen magas.

A korrelációk tehát megerősítik, hogy a bűnüldözés hatékonysága és a bűnözés volumene inverz kapcsolatban álltak a vizsgált időszakban – ez a lényege a hatékonysági ollónak. A nyitott olló időszakában (kb. 2013–2020) mind a trend-, mind a változáskorrelációk erőteljesen negatívak. A záródó olló periódusában (2021 után) ezek a korrelációk gyengülnek, ami tükrözi az ollóhatás mérséklődését.

Következtetések és megfontolások

Rendészeti stratégiák és humánerőforrás-kapacitások

A hatékonysági olló jelenségének elemzéséből fontos tanulságok vonhatók le a rendészeti stratégia és a nyomozói munka tervezése szempontjából.

Erőforrás-allokáció és terhelés kérdése: az adatok azt sugallják, hogy amikor a bűncselekmények száma jelentősen csökken, a rendőrség kapacitásai felszabadulnak, lehetővé téve a keletkezett bűncselekmények hatékonyabb felderítését. Ennek eredményeként javul a felderítési arány. A stratégiai tervezés során tehát érdemes olyan programokat folytatni, amelyek a bűncselekmények megelőzését célozzák, ilyenek lehetnek például a vagyonvédelmi kampányok, a látható rendőri jelenlét fokozása, kamerarendszer kiépítése vagy a közösségi figyelőrendszerek alkalmazása (Mátyás & Csege, 2019). Ezek alkalmazása nemcsak a lakosság biztonságát növelik közvetlenül, hanem közvetve hozzájárulnak a hatékonyabb felderítéshez, ami aztán tovább erősítheti a biztonságérzetet. Az olló kinyílása a 2010-es években részben az ilyen erőfeszítések sikerét is jelzi. Amikor a bűnözés növekedésnek indult, mint például 2021 után, a nyo-

mozói kapacitások újra túlterhelődtek. Ez pedig a felderítési arány romlásához vezethet, ami tetten is érhető. Ebből következően a rendőrségnek proaktívan fel kell készülni a bűnözés emelkedésére, rugalmasan növelni kell a nyomozói létszámot, ha szükséges átalakítani a bűnügyi struktúrát, vagy korszerűbb, hatékonyabb módszereket bevezetni. Ilyen kitörési pont lehet még a mesterséges intelligencia alkalmazása, a digitalizált nyomozási eszközök bevezetése (Halcsik, 2025).

Stratégiai fókuszterületek: a budapesti adatok azt mutatják, hogy a nagyvárosi környezet speciális kihívásokkal jár, itt a felderítési arány alacsonyabb maradt, még a javuló trend mellett is. Ez arra ösztönöz bennünket, hogy Budapest (a többi nagyvároshoz hasonlóan) esetében célszerű külön stratégiákat kidolgozni a városi bűnözés kezelésére. Ez jelentheti a technológiai eszközök (például intelligens kamerák, rendszámfelismerő rendszerek bevezetését) még szélesebb körű alkalmazását, illetve a közösségi rendészet (angolul: community policing) megerősítését (Christián, 2022), azzal a céllal, hogy a lakosság és a rendőrség között szorosabb együttműködés alakuljon ki. A hatékonysági olló fővárosi és országos összehasonlítása rávilágít arra, hogy a nyomozói kapacitások terén bizonyos átcsoportosításokra lehet szükség, azaz a nagyvárosokban több erőforrást kellene koncentrálni az olyan bűncselekmény-típusok felderítésére, amelyek tipikusan városiak, mint például az autólopások, kábítószerrel kapcsolatos bűnözés, idegenforgalmi célpontok körüli zsebtolvajlások. Azt is érdemes lenne a döntéshozóknak mérlegelni, hogy a jelenlegi hazai gyakorlat merev struktúráját feloldva, a helyi sajátosságoknak megfelelő állománytáblák kialakítására törekedjenek. Vidéken, ahol a bűnözés alacsonyabb szinten stabilizálódott, a rendőrség erőforrásai egyre inkább megelőző, közösségi feladatokra csoportosíthatók, hogy fenntartsák az olló nyitott állapotát. A biztonságérzet és a bűncselekmények száma közötti korreláció Budapesten a legérzékenyebb (-0,75) ez arra utalhat, hogy a sűrűn lakott urbánus környezetben az emberek gyorsabban és érzékenyebben reagálnak a bűnözési helyzet változására. Ezzel szemben ez országosan kissé gyengébb korrelációt mutat (-0,69), ami azért lehetséges, mert az országos nagy átlagok „kisimítják" a helyi, lokális bűncselekményszám-emelkedések miatt bekövetkezett biztonságérzet-deficitet.

Hogyan kell reagálnunk a 2021-ben bekövetkezett trendfordulóra? A 2021 utáni adatfordulat intő jel, hogy a javuló tendenciák gyorsan leromlanak a bekövetkező geopolitikai, társadalmi és gazdasági változásokra. A rendőri tevékenység folyamatosan változó környezete felgyorsuló, globális világunkban rugalmas megoldásokat igényel a vezetőktől. Az elért eredmények nem garantáltak. A gazdasági-társadalmi változások (infláció, munkanélküliség, migráció stb.) gyorsan kihathatnak a bűnözésre, és a rendőrség hatékonysága romolhat,

ha nem rendelkezik megfelelő eszközparkkal, humán erőforrással, nem képes a struktúráját a kihívásokhoz igazítani és nincs támogató jogi környezete. A stratégiai tervezésnek tartalmaznia kell olyan forgatókönyveket, amelyek számolnak a bűnözés újbóli emelkedésével. Ilyen helyzetben elkerülhetetlen a prioritások újbóli kijelölése, azaz mely ügytípusokra fókuszáljanak a nyomozók. Gondolhatunk itt az erőszakos személy elleni, a családon belüli erőszakkal érintett vagy a nők és gyermekek sérelmére elkövetett deliktumokra, amelyeknek elsőbbséget kell képezniük a kisebb vagyon elleni ügyekkel szemben. Ugyanilyen fontos a meglévő rendőri erők rugalmas vezénylését átgondolni, amely képes prevenciós hatást kiváltani. Nem feltétlenül a több rendőr a hatékonyság kulcsa, sokszor a célirányos, a tervszerű, a bűnelemzésen alapuló vezénylés is megoldást jelenthet. Nem kerülhető meg a hatáskörök tisztázásának a kérdése sem, minden olyan feladat, ami nem tartozik szorosan a közrend és a közbiztonság fenntartásához (például a gyermekvédelmi, iskolaőri, kórházigazgatási feladatok), annak végrehajtásától mentesíteni kell a rendőrséget. Vizsgálni szükséges, hogy milyen módon lehet bevonni a közösséget és a magánbiztonsági szektort (vagyonvédelmi cégek) a bűnmegelőzésbe abból a célból, hogy a rendőrség terhelése csökkenjen, a lakosság biztonságérzete javuljon (Finszter, 2023). A hatékonysági olló fenntartása – vagyis hogy ne záródjon össze – tudatos erőfeszítést igényel, ha a bűnözés nem csökkenthető tovább objektív okokból, akkor a hatékonyság növelésére kell koncentrálni innovációval és reformokkal, hogy legalább a felderítési arány ne romoljon.

Adatértelmezés és a statisztikák jelentősége

A hatékonysági olló jelenségének vizsgálata rámutat arra is, hogy a bűnügyi statisztikák értelmezésénél körültekintően kell eljárni. Statisztikai torzító tényezők között meg kell említeni – ahogy az elemzésben már rámutattunk –, hogy bizonyos változások, mint például a szabálysértési értékhatár emelése 2013-ban, hirtelen nagy hatást gyakoroltak a regisztrált bűncselekmények számára anélkül, hogy a valós bűnözési helyzet ugyanilyen mértékben változott volna. Az efféle adminisztratív változások megnövelik a hatékonysági ollót, hiszen csökken a regisztrált esetek száma és automatikusan javul az arány, de ez valójában statisztikai illúzió. Egy tudományos igényű elemzésnek fel kell ismernie és jeleznie kell az ilyen torzító hatásokat. A jelen adatok alapján kijelenthetjük, hogy a bűncselekmények számának csökkenése mögött valós, pozitív folyamatok is álltak, hiszen kevesebb bűncselekmény elkövetése történt, amelyek felderítése hatékonyabb volt. Bár ennek a dolgozatnak nem része a tulajdon elleni szabálysértések változásának vizsgálata, de kijelenthetjük, hogy 2013–2024

időszakban a bűncselekmények számának és felderítésének változását lekövette a tulajdon elleni szabálysértéseké. Más szóval, a rendőrség hatékonysága 2012 és 2021 között a lakosság által is érzékelhető módon javult.

A korreláció és az okság kérdésének vizsgálatánál szükséges az összefüggések mélyére nézni. A hatékonysági olló lényege, hogy ha két mutató ellentétesen is mozog, mégsem jelenti automatikusan azt, hogy az egyik okozza a másikat. Nem mondhatjuk egyszerűen azt, hogy a rendőrség hatékonyabb lett és ezért kevesebb a bűnözés, habár lehet ilyen hatás is (például a magas felderítés visszatartó erő lehet a potenciális elkövetőknek), és azt sem jelenthetjük ki, hogy csupán a kevesebb bűnözés miatt nőtt a rendőrség hatékonysága, bár ez a kapacitásérv miatt logikus összefüggés. Valójában mindkettő és egyik sem, illetve egy sor külső tényező is szerepet játszhat, úgymint a gazdasági körülmények, társadalmi változások, jogi környezet, rendőrségi reformok vagy a technológiai fejlődés. A korreláció eredményei segítenek felhívni a figyelmet a kapcsolat szorosságára, de a teljes kép megértéséhez kvalitatív elemzés is szükséges. Csak hogy egy egyszerű példával rávilágítsunk a kérdés összetettségére, ha csökken a munkanélküliség és javulnak az életszínvonal mutatói, általában csökken bizonyos (jellemzően a kisebb értékre elkövetett vagyon elleni) bűncselekmények száma, s ez markánsan hozzájárul a bűnözés visszaeséséhez, nem pusztán a rendőrség munkája. Fordított esetben, ahogy 2021 után történt, a gazdasági nehézségek is okozták a bűnözés intenzitását. Tehát a hatékonysági olló nem önmagában lebegő jelenség, hanem a társadalom kontextusában értelmezendő.

A lakosság biztonságérzete szempontjából fontos kérdés, hogy a statisztikailag kimutatható hatékonysági olló mennyiben tükröződik a lakosság szubjektív biztonságérzetében és a rendőrség iránti bizalomban. Az adatok alapján kimondható, hogy a jelentős bűnözéscsökkenés rövid távon hozzájárulhatott ahhoz, hogy az emberek biztonságosabbnak érezzék környezetüket, és a magasabb felderítési arány is növelheti a rendőrségbe vetett bizalmat. Az emberek racionálisak, ezért a biztonságérzet javításának kulcsa a valós bűnözés visszaszorítása, a hatékony rendőri munka. Hosszú távon a percepció azonban elválik a valóságtól, a tartósan javuló statisztikák ellenére a biztonságérzet nem követi le a bűnözés csökkenését, a magasabb felderítési arányt, itt már bizonyos „zajok" érzékelhetők, amelyek befolyással bírnak, mint például az általános társadalmi légkör vagy a média, különösen a közösségi média hatása. A hatékonysági ollót tehát kommunikálni is kihívás, egyfelől sikertörténetként, másfelől őszintén kell beszélni azokról a tényezőkről, amelyek a bűnügyi mutatókat alakítják. A biztonságérzet erősítésében a rendőrségi kommunikáció folyamatos alakítása szükséges, ma már a transzmedializált, transzparens és jelenléti kom-

munikáció a célcsoportoknak megfelelő platformon elengedhetetlen (Sjöberg et al., 2023). A biztonságérzet megtartása, fokozása nem lehetséges a látható, aktív és megfelelő intézkedéskultúrájú rendőrség nélkül. Ennek hatékony módja, ha az erőforrás-allokáció mellett felelősséget vállalni tudó, felkészült rendőri vezetés áll rendelkezésre. Harmadik aspektusa pedig a megtörtént bűncselekmények esetében az áldozatsegítés, a sértetti kapcsolattartás minősége. A 2021 utáni trendforduló azt mutatja, hogy a közvélemény és a média is gyorsan reagált a változásra, újra téma lett a közbiztonság helyzete. Ez ráirányítja a figyelmet arra, hogy a rendőrség statisztikai szemlélete önmagában zsákutca, a bűnügyi statisztika eszköz és nem cél, annak változásai csak orientálnak, stratégiai célok megvalósításához szükségesek. A rendőrségi munka hatékonyságának fokmérője a lakosság biztonságérzete. A jövőre nézve kihívás, hogy ennek mérését megvalósítsuk, a megváltozott társadalmi környezet kezelésére alkalmas szervezeti struktúrát alakítsunk ki, új vezetési kultúrát honosítsunk meg.

Felhasznált irodalom

Barabás A. T. (2021). A rendőrségi munka és a lakosság bizonytalanságérzetének összefüggései. In Barabás A. T. & Christián L. (Szerk.), *Ünnepi tanulmányok a 75 éves Németh Zsolt tiszteletére: Navigare necesse est* (pp. 43–51). Ludovika Egyetemi Kiadó. https://doi.org/10.36250/00978_04

Blaskó B. (2013). *Magyar büntetőjog. Általános rész: Tankönyv.* Rejtjel Kiadó.

Bognár B. (2009). Csalóka valóság? Niklas Luhmann: A tömegmédia valósága. *BUKSZ, 21*(4), 314–324.

Ceccato, V. (2020). The circumstances of crime and fear in public places: A review of theories. In Ceccato, V, & Nalla, K. M. (Eds.), *Crime and fear in public places: Towards safe, inclusive and sustainable cities* (pp. 17–36). Routledge. https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kth:diva-291524

Christián L. (2022). *Komplementer rendészet.* Ludovika Egyetemi Kiadó.

Finszter G. (2023). Magánbiztonság – közbiztonság. *Belügyi Szemle, 71*(6), 961–970. https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.6.2

Gál I. L. (2019). Korrelációs kapcsolatok a gazdasági mutatók és a bűnözés között. *Büntetőjogi Szemle, 8*(1), 56–67.

Gazdag F. (Szerk.). (2011). *Biztonsági tanulmányok – Biztonságpolitika*. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem.

Halcsik B. P. (2025). A bűn mesterséges intelligenciája, a mesterséges intelligencia bűne. In Békés Á., Kurunczi G., Pogácsás A., & Varga Á. (Szerk.), *'A tudomány fényénél egyre tisztábban látunk...'* (pp. 49–62). Pázmány Press.

Kó J. (2019). Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? *Belügyi Szemle, 67*(6), 69-84. https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.6.5

Mátyás Sz., & Csege Gy. (2019). Térfigyelő rendszerek empirikus kutatási eredményei a szubjektív biztonságérzet fényében. *Belügyi Szemle, 67*(10), 71–84. https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.10.5

Nagy R. (2017). Az új büntetőeljárási törvény várható hatásai a rendőrségi gyakorlatra. *Magyar Rendészet, 17*(1), 131–144. https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/2027

Sjöberg, J., Berglez, P., & Gambarato, R. R. (2023). "Malmö is not Sweden's Chicago": Policing and the challenge of creating a sense of safety through social media strategies. *Nordicom Review, 44*(1), 44–64. https://doi.org/10.2478/nor-2023-0003

Vári V. (2016). Rejtett bűnözés, rendőrségi statisztika – objektív és szubjektív biztonság. *Magyar Rendészet, 16*(1), 161–169. https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/2974

Adatforrások és módszertani dokumentumok

A 2020–2024-es bűnügyi adatközlés forrásai a szerző által átadott rendőrségi Excel-munkafüzetek: az elkövetés helye szerinti összesítő („bcs rendőri" és „közter bcs rendőri" lap); a Feldered_RK_2020-2024_ell_DM.xlsx („RK" lap); valamint az országos összesítő („összreg_bcs", „bcs_országos" és „feldered_országos" lap).

Központi Statisztikai Hivatal [KSH]. (é. n.). *Igazságszolgáltatási módszertan.* https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/iga_modsz.html

Numbeo (2012–2024). Crime Index by City és Crime Index by Country, Safety Index oszlop, éves történeti kiadások. https://www.numbeo.com/crime/rankings.jsp és https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp Kiadások: 2012-Q1, 2013-Q1, majd 2014–2024. A 3. táblázat ezek egy tizedesre közölt értékeit tartalmazza.

Numbeo (é. n.). *Understanding Crime Indexes*. https://www.numbeo.com/crime/indices_explained.jsp

Ügyészség (2021). *ENyÜBS módszertani útmutató. A 2021. május 1-jétől hatályos változat*. https://ugyeszseg.hu/wp-content/uploads/moved/2021/06/enyubs18-modszertani-utmutato.pdf

Alkalmazott jogszabályok

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Ajánlott hivatkozás

Molnár G., & Birher N. (2026). A lakosság szubjektív biztonságérzete és a bűnügyi statisztika közötti összefüggések vizsgálata Budapesten és Magyarországon (2012–2024). *Belügyi Szemle, 74*(10), 2617–2655. https://doi.org/10.38146/bsz-ajia.2026.v74.i10.pp2617-2655

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

A szerzők kijelentik, hogy a tanulmány elkészítése során betartották a vonatkozó kutatásetikai és publikációetikai előírásokat.

Adatok rendelkezésre állása

A tanulmányban bemutatott eredmények alapjául szolgáló kutatási adatok a levelező szerzőtől, indokolt kérésre, a vonatkozó adatvédelmi és egyéb jogi korlátozások figyelembevételével igényelhetők.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

A közlemény nyílt hozzáféréssel, a Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0) feltételei szerint jelenik meg. A közlemény változatlan formában, nem kereskedelmi célból, bármely médiumban és formátumban szabadon megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző(k), a közlés helye és a licenc hivatkozása megfelelően feltüntetésre kerül. Módosított vagy átdolgozott változat terjesztése, valamint kereskedelmi célú felhasználása nem megengedett.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Molnár Gábor, aki a molnarga@veszprem.police.hu e-mail címen érhető el.